

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ОБЛІК І АУДИТ»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

«АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

Здобувача: Дорошенка Віталія Олександровича

Науковий керівник: к. е. н., доцент Бірюк О.Г.

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

В.о. завідувач кафедри: к.е.н., доцент Коршикова Р.С.

Київ – 2023

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи
(гарант) освітньо-професійної
програми

Р.С. Коршикова

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20 ____ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Р.С. Коршикова

(підпис)

(ініціали, прізвище)

_____ 20 ____ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Дорошенко Віталію Олександровичу**

денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему **«Аналіз ліквідності та платоспроможності ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від "24" березня 2023 року № 506-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах **ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»**

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ
(назва розділу)	
Розділ 2	АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»
(назва розділу)	
Об'єкт дослідження:	<i>система показників, які характеризують ліквідність та платоспроможність ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»</i>
Предмет дослідження:	<i>комплекс теоретичних, організаційних та прикладних питань, що пов'язані з аналізом ліквідності та платоспроможності підприємства</i>
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	<i>вивчення, критична оцінка теоретичних положень та діючої практики аналізу ліквідності та платоспроможності ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ» і розробка на цій основі практичних рекомендацій щодо його перспективності</i>

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ
— дослідити, систематизувати та узагальнити інформацію щодо економічної сутності, завдань та видів платоспроможності підприємства	
— дослідити, систематизувати та узагальнити інформацію щодо економічної сутності, завдань, рівнів, аспектів та видів ліквідності підприємства	
— здійснити класифікацію активів ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ» залежно від ступеня їх ліквідності: їх зміст, склад і аналіз	
— здійснити групування пасивів ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ» за ступенем терміновості погашення (оплати) зобов'язань: їх зміст, склад і аналіз	

У розділі 2	АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»
- дослідити, систематизувати та узагальнити інформацію щодо системи показників, які характеризують платоспроможність ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	
- дослідити, систематизувати та узагальнити інформацію щодо системи показників, які характеризують ліквідність ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	
— здійснити аналіз перспективної платоспроможності ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

О.Г. Бірюк

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

В.О. Дорошенко

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 62 сторінки, 16 таблиць, 13 рисунків, список використаних джерел з 40 найменувань, додатки.

«Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства»

Об'єктом дослідження є процес управління ліквідністю та платоспроможністю металургійного підприємства, а предметом – сукупність теоретико-методологічних питань організації управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств металургійної галузі.

Предметом дослідження виступає підприємство металургійної галузі, недержавної форми власності, створене у організаційно-правовій формі Публічного акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг».

Мета дослідження. Узагальнення теоретичних і методичних положень управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства та розробка пропозицій щодо удосконалення його механізму.

Відповідно до мети, в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- розкрито сутність понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, а також економічний зміст управління ними;
- розглянуто методичні підходи до оцінки стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства;
- надано характеристику фінансово-економічному стану та системі управління ліквідністю та платоспроможністю металургійного підприємства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- проаналізовано стан управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;
- запропоновано напрямки та заходи з вдосконалення механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. В кваліфікаційній бакалаврській роботі розкрито сутність понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, а також економічний зміст управління ними,

методичні підходи до оцінки стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, надано характеристику фінансово-економічному стану та системі управління ліквідністю та платоспроможністю металургійного підприємства ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», проаналізовано стан управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», запропоновано напрямки та заходи з вдосконалення механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2023.

Рік захисту роботи: 2023.

Ключові слова: аналіз, економічна сутність, завдання, види, управління, платоспроможність, ліквідність, класифікація активів, групування пасивів, погашення (оплата) зобов'язань, система показників, перспективна платоспроможність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ	5
1.1. Економічна сутність, завдання та види платоспроможності підприємств	5
1.2. Економічна сутність, завдання, рівні, аспекти та види ліквідності підприємства	15
1.3. Класифікація активів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» залежно від ступеня їх ліквідності: їх зміст, склад і аналіз	17
1.4. Групування пасивів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за ступенем терміновості погашення (оплати) зобов'язань: їх зміст, склад і аналіз.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	36
2.1. Система показників, які характеризують платоспроможність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	36
2.2. Система показників, які характеризують ліквідність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	45
2.3. Аналіз перспективної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»	46
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ.....	63

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання вітчизняні підприємства досить часто зіштовхуються з невизначеністю факторів зовнішнього середовища, що підсилюють ринкові та кредитні ризики їх операційної діяльності й безсумнівно відбиваються на їх фінансово-економічних результатах діяльності. В таких умовах управлінський вплив керівництва першочергово має бути спрямований на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і позикових коштів з метою збереження ліквідності та платоспроможності підприємства в довгостроковому періоді, що й обумовлює актуальність теми дослідження.

Проблемам визначення сутності понять «ліквідність» та «платоспроможність», механізму їх формування, процесу управління та кількісної оцінки присвячено численні наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема, І. О. Бланка, В. В. Ковальова, М. М. Крейніної, Г. В. Савицької, А. М. Поддєрьогіна, А. Д. Шеремета, Н. О. Власової, Л. А. Лахтіонової, проте значна варіативність підходів до окремих аспектів управління ліквідністю та платоспроможністю потребує систематизації.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних і методичних положень управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства та розробка пропозицій щодо удосконалення його механізму.

Відповідно до мети, в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- розкрито сутність понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, а також економічний зміст управління ними;
- розглянуто методичні підходи до оцінки стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства;
- надано характеристику фінансово-економічному стану та системі управління ліквідністю та платоспроможністю металургійного підприємства ПАТ

«АрселорМіттал Кривий Ріг»;

- проаналізовано стан управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»;

- запропоновано напрямки та заходи з вдосконалення механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління ліквідністю та платоспроможністю металургійного підприємства, а предметом – сукупність теоретико-методологічних питань організації управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств металургійної галузі.

Суб'єктом дослідження виступає підприємство металургійної галузі, недержавної форми власності, створене у організаційно-правовій формі Публічного акціонерного товариства «АрселорМіттал Кривий Ріг» з середньосписковою чисельністю працівників станом на 2021 рік у кількості 8654 чол. та чисельністю працівників фінансового департаменту 35 чоловік.

Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися методи наукового узагальнення, діалектичного методу, історичного і системного підходів, класифікації, наукової абстракції, системного і комплексного аналізу, математичної статистики, порівняння, графічний, коефіцієнтного аналізу тощо. Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти України з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємств, законодавчих основ функціонування підприємств в організаційно-правовій формі акціонерного товариства, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, довідкова та спеціальна література, матеріали конференцій, монографії з проблематики управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, інтернет-джерела, фінансова та управлінська звітність підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

1.1. Економічна сутність, завдання та види платоспроможності підприємств

Дискусійним є питання щодо економічного змісту поняття «платоспроможність підприємства, основні підходи до визначення якого систематизовано у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Підходи до визначення поняття «платоспроможність»

Автор	Визначення
1	2
І. О. Ахновська, А. Л. Тофан	Платоспроможність – достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент усіх своїх короткотермінових зобов'язань перед кредиторами [39, с. 93].
Н. О. Власова	Платоспроможність – здатність підприємства своєчасно розраховуватися за своїми поточними фінансовими зобов'язаннями за рахунок оборотних активів різного ступеню ліквідності [3].
О. О. Дробишева	Платоспроможність – можливість своєчасно погасити свої платіжні зобов'язання наявними грошовими ресурсами [39, с. 94].
О.Л. Шелест	Платоспроможність підприємства – здатність у повному обсязі й у визначений термін розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою грошових ресурсів та інших активів і спроможність здійснювати безперервну фінансову діяльність [39, с. 94].
О. О. Олійник	Платоспроможність – здатність підприємства в достатніх обсягах і вчасно розраховуватись за своїми зобов'язаннями [18, с. 36].
І. М. Парасій-Вергуненко	Платоспроможність – здатність підприємства в належні строки та повною мірою виконувати свої зобов'язання [20, с. 84].
В. В. Ковальов	Платоспроможність – наявність у підприємства грошових коштів або їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, що вимагає негайного погашення [17, с. 483].
А. М. Ольховський, Є. В. Шемчук, В. О. Вдовиченко	Платоспроможність – здатність підприємства своєчасно і повністю виконувати свої платіжні зобов'язання, що витікають з виробничих, кредитних та інших операцій грошового характеру [17, с. 484].
Л. А. Костирко	Платоспроможність – готовність підприємства проводити свої поточні платежі за рахунок поточних надходжень коштів [17, с. 484].

Продовження табл. 1.1

1	2
М. М. Крейніна	Платоспроможність – наявність у підприємства коштів, достатніх для сплати боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями й одночасно безперервного здійснення процесу виробництва та реалізації продукції [10].

Джерело: складено автором на основі [3; 10; 17-18; 20; 39]

У більшості розглянутих наукових підходах щодо визначення поняття «платоспроможність» (табл. 1.1) автори висловлюють подібну думку, що погашення поточних зобов'язань повинне відбуватися лише за рахунок грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень, але в умовах неспроможності їх акумулювати, підприємство може отримати їх за рахунок зменшення або продажу частини активів. Разом з тим, погляди вчених на економічний зміст поняття «платоспроможність» доцільно класифікувати на два різні підходи. Відповідно до першого підходу платоспроможність та ліквідність є ідентичними поняттями, що відображають здатність підприємства своєчасно розрахуватися за своїми поточними зобов'язаннями за рахунок поточних активів різного ступеню ліквідності, а до другого підходу платоспроможність є подібним, але не тотожним поняттям щодо ліквідності, відображаючи можливість підприємства погасити вимоги кредиторів короткострокового характеру за рахунок грошових коштів та їх еквівалентів, що є більш прийнятним. Отже, доцільним є розуміння сутності поняття «платоспроможність» як здатності підприємства розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями, що забезпечена наявністю в нього грошових засобів та їх еквівалентів.

У науковій літературі платоспроможність пропонують класифікувати залежно від характеру та інформаційної бази дослідження на статичну, що характеризує здатність підприємства виконувати планові платежі та термінові зобов'язання за рахунок реальних залишків грошових активів (резервів), і динамічну, що оцінюється за допомогою аналізу грошового обороту підприємства, тобто визначення та порівняння розмірів вхідного та вихідного грошових потоків підприємства протягом заданого періоду часу; за джерелами грошових потоків (видів економічної діяльності) на операційну, фінансову та інвестиційну; залежно

від періоду оцінки на фактичну – характеризує платіжні можливості підприємства на дату або протягом періоду оцінки, та перспективну – визначає потенційні можливості виконання платіжних зобов'язань і витрат, враховує потенційні надходження та необхідні грошові витрати протягом майбутнього періоду; залежно від видів платіжних засобів – на грошову – виконання зобов'язань тільки за рахунок наявних коштів, розрахункову – виконання зобов'язань за рахунок наявних коштів і можливих (реальних) джерел їх зростання, та майнову – виконання зобов'язань за рахунок усіх видів оборотних активів підприємства; залежно від підходу до визначення необхідного обсягу витрачання коштів (платоспроможних потреб) на боргову (бухгалтерську), що визначається можливостями виникнення зовнішніх (термінових) зобов'язань, поточну – можливостями фінансування поточної діяльності, й загальну – ступенем покриття зовнішніх термінових зобов'язань і планових витрат; за джерелами фінансування на внутрішню, що формується за рахунок зворотного притоку платіжних засобів і за рахунок самофінансування (надлишку коштів і накопичення прибутку), та зовнішню, що забезпечується за рахунок приросту власного капіталу (акцій, додаткових пайових вкладень тощо) та кредитування (довгострокового і короткострокового); за рівнем стабільності на термінову, періодичну та тривалу [3, с. 16-18].

Враховуючи результати попереднього дослідження, логічним є теоретичне узагальнення щодо співвідношення понять «платоспроможність» та «ліквідність» як частини та цілого, перше з яких забезпечується рухом грошових коштів підприємства, а друге – його фінансових ресурсів, тому цілком обґрунтованим є твердження, що платоспроможність підприємства в основному забезпечується його ліквідністю. На основі зазначеного доцільним є виокремлення ключових відмінних ознак досліджуваних понять, а саме:

— в основі визначення ліквідності лежить розмір та склад поточних активів, а платоспроможності підприємства – наявність поточних активів у грошовій, високоліквідній формі;

— ліквідність передбачає співвідношення поточних активів за групами з поточними зобов'язаннями, а платоспроможність – високоліквідних активів з найбільш терміновими зобов'язаннями;

— ліквідність є більш статичною величиною за умов кількісної оцінки, а платоспроможність – динамічною;

— ліквідність характеризує поточний та перспективний фінансовий стан підприємства, а платоспроможність лише поточний;

— в основі визначення ліквідності лежить рух фінансових потоків підприємства, а платоспроможності – рух грошових потоків [3, с. 13-14].

Для повного розкриття економічного змісту понять «ліквідність» та «платоспроможність» доцільним є розгляд механізму їх формування через потік фінансових ресурсів підприємства, що складається з ряду послідовних та взаємопов'язаних етапів, таких як:

— залучення ліквідних платіжних засобів на ринках капіталів або грошових засобів, що відображаються як збільшення майна підприємства у вигляді коштів з одночасним еквівалентним збільшення капіталу та не впливають на результати діяльності підприємства;

— використання або інвестування платіжних засобів у закупівлю необхідних виробничих ресурсів, зокрема, устаткування, сировини, товарів та послуг, що призводить до відтоку отриманих ззовні платіжних засобів та зміни структури майна, впливає на формування результатів діяльності підприємства;

— використання придбаних виробничих ресурсів для виробництва продукції або надання послуг з метою подальшої реалізації призводить до формування витрат виробництва та доданої вартості у формі виручки від реалізації. Відмінність та взаємозв'язок показників витрат виробництва і виручки від реалізації відображаються у русі грошових потоків всередині підприємства;

— вивільнення платіжних засобів за рахунок реалізації продукції або послуг на цільових ринках, що призводить до відтікання готових продуктів та притоку ліквідних засобів у формі виручки від реалізації, валового доходу, що спочатку спрямовуються на покриття витрат спожитих матеріальних благ, а в залишку, що є

чистим доходом, може бути внутрішнім джерелом приросту власного капіталу підприємства;

— перерахування інвесторам частини отриманих грошових надходжень, що призводить до відтікання фінансових ресурсів на користь кредиторів – погашення боргів і власників капіталу – розподіл дивідендів та відображаються як зменшення вартості майна і капіталу підприємства [3, с. 21].

Отже, господарський цикл підприємства характеризується двостороннім процесом обміну грошових засобів на матеріальні ресурси між ним та зовнішнім середовищем його функціонування, що відображається в фінансових результатах його діяльності. Слід зазначити, що у практиці вітчизняних підприємств з врахуванням стандартів бухгалтерського обліку й нових форм фінансової звітності потоки їх грошових (ліквідних) засобів структуруються залежно від видів діяльності наступним чином:

— операційна діяльність – всі види діяльності, що не є інвестиційними та фінансовими, та формують сукупний операційний грошовий потік під впливом вхідних грошових потоків від реалізації готової продукції, товарів і послуг, надання прав використання активів підприємства (оренда, ліцензії тощо), та вихідних грошових потоків від сплати податкових платежів, платежів постачальникам із закупівель, працівникам та іншим власникам ресурсів і постачальникам послуг тощо;

— інвестиційна діяльність – операції, пов'язані з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових засобів, та формують сукупний інвестиційний грошовий потік під впливом вхідних грошових потоків від надходження коштів від продажу необоротних активів та фінансових інвестицій, та вихідних грошових потоків від платежів, пов'язаних з придбанням основних засобів і нематеріальних активів, вкладенням фінансових інвестицій у цінні папери інших підприємств;

— фінансова діяльність – діяльність, що призводить до змін розміру та складу власного і позикового капіталу підприємства, що формує сукупний фінансовий грошовий потік під впливом вхідних грошових потоків від

надходження коштів від випуску акцій, отримання довгострокових, середньострокових і короткострокових кредитів, та вихідних грошових потоків від викупу акцій у власників підприємства і виплати дивідендів, погашення кредитів і виплата відсотків [3, с. 22].

Таким чином, ліквідність та платоспроможність підприємства є складними економічними явищами, що формуються під впливом великої кількості факторів, що потребують відповідної класифікації, систематизований варіант якої пропонується у вигляді схеми на рис. 1.1.

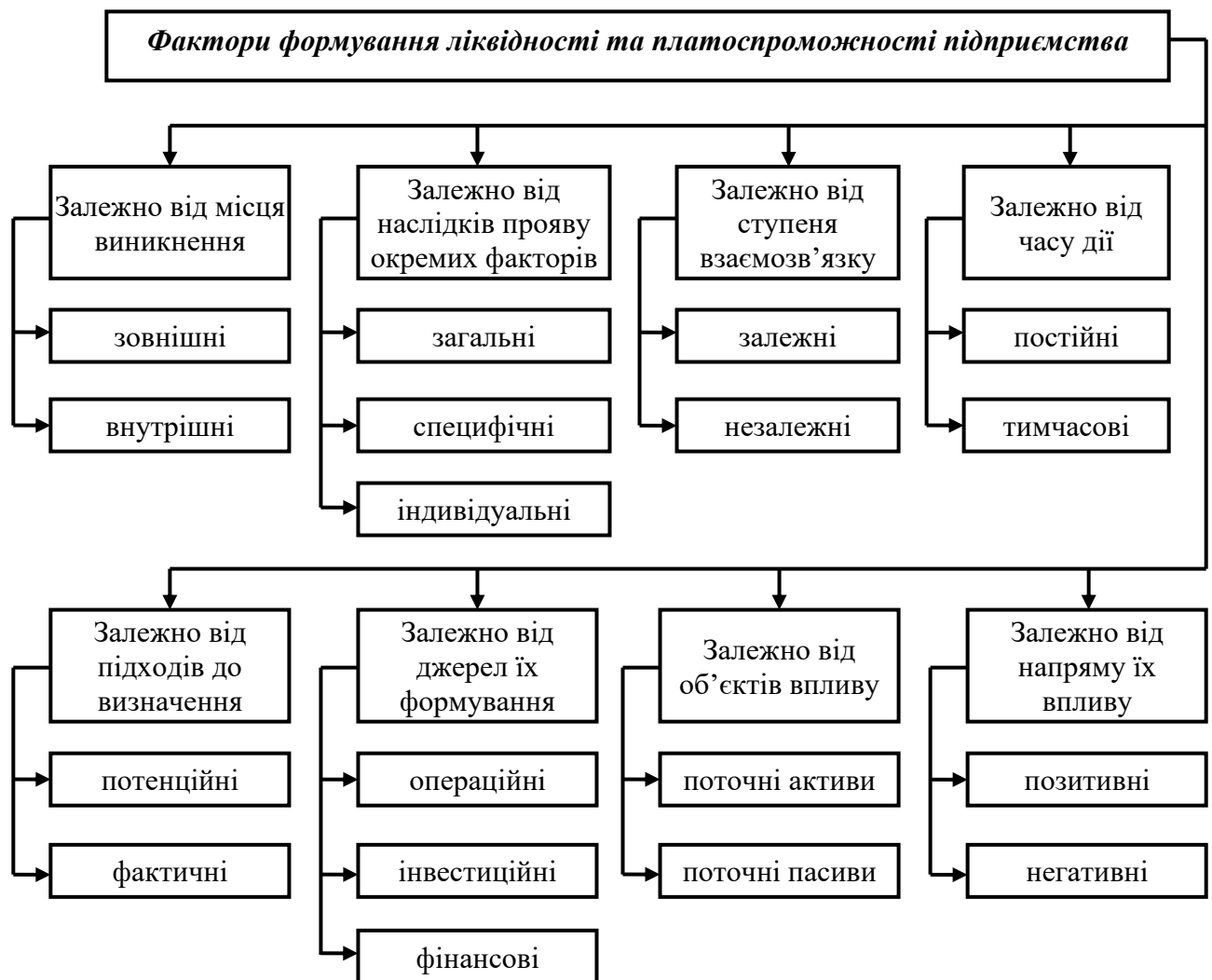

Рисунок 1.1 – Класифікація факторів формування ліквідності та платоспроможності підприємства за окремими ознаками

Джерело: складено автором на основі [3; 7; 14; 20; 38]

Отже, представлена систематизована класифікація факторів формування ліквідності та платоспроможності підприємства на рис. 1.1 не є вичерпною, проте

має практичну цінність в процесі діагностики та управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, приймаючи до уваги системний характер впливу одразу багатьох груп факторів. Крім того, варто враховувати й те, що в окремі періоди сила дії тих чи інших факторів змінюється, дію одних факторів підсилює або знижує вплив інших, істотно змінюється ступінь впливу різних факторів залежно від стадії життєвого циклу підприємства [3, с. 26].

Поняття «управління» у науковій літературі зазвичай розглядають як цілеспрямований вплив суб'єкта управління на його об'єкт через упорядковану систему або як процес планування, організації, мотивації й контролю, що забезпечує досягнення встановлених цілей підприємства. Виходячи з економічного змісту поняття «управління» та раніше визначеного змісту понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства, доцільним є визначення управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як процесу прийняття ефективних управлінських рішень щодо виконання ним зобов'язань в повному обсязі і у встановлені строки за рахунок наявних платіжних засобів з метою забезпечення його стабільного розвитку в поточному та перспективному періодах. Разом з тим, система управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є складовою системи фінансового менеджменту та за своєю сутністю є механізмом, який забезпечує сам процес управління.

Узагальнено процес управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства прийнято розглядати як сукупність послідовних етапів управлінського циклу, що представлений у вигляді схеми на рис. 1.2.

Основою процесу управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є інформаційне забезпечення, що передбачає доступ до релевантної та достовірної інформації, головними джерелами якої на підприємстві є бухгалтерська й управлінська звітність, та методичне забезпечення або вибір конкретних методів аналізу залежно від його видів, зокрема, фінансового та управлінського. Отримані результати аналізу є підґрунтям для подальшої розробки альтернатив управлінських рішень щодо відновлення або підвищення рівня ліквідності та платоспроможності підприємства (рис. А.1, Додатку А), їх

обґрунтування, вибору та постійного моніторингу за результативністю їх реалізації.

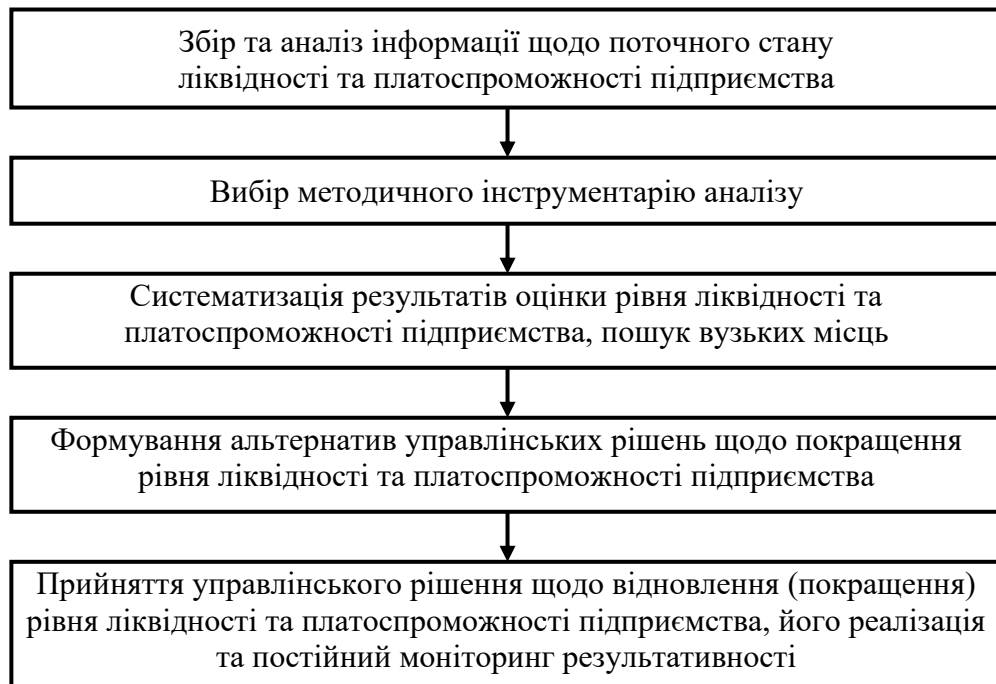

Рисунок 1.2 – Алгоритм управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства з позицій процесного підходу

Джерело: побудовано автором на основі [21, с. 211; 14, с. 17]

Разом з тим, розглядаючи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства з позицій системного підходу, доцільно надати характеристику головним складовим механізму його реалізації, зображеного на рис. 1.3.

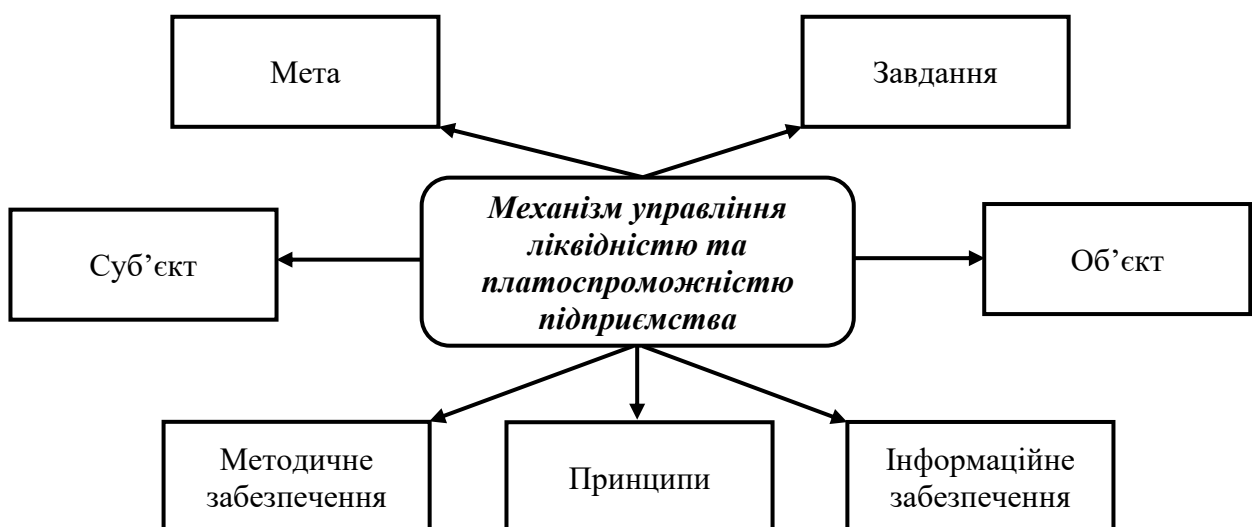

Рисунок 1.3 – Ключові складові механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства з позицій системного підходу

Джерело: побудовано автором на основі [3, с. 42]

Метою управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є забезпечення підприємства активами високого рівня ліквідності, перевищення власних джерел формування майна, безперервного здійснення фінансово-господарської діяльності, безперервності економічного розвитку, оптимізації структури та джерел формування його майна [3; 5; 14; 33-34; 38].

Разом з тим, головними узагальненими завданнями управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є:

- визначення змісту та об'єкта забезпечення ліквідності та платоспроможності підприємства;
- формування мети й основних завдань управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства;
- обґрунтування функціональної сутності управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства;
- визначення вимог до здійснення управління платоспроможністю та ліквідністю підприємства [33].

Оскільки ліквідність та платоспроможність підприємства є одними з індикаторів його фінансового стану та стійкості, суб'єктами управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є як внутрішні користувачі, зокрема, власники, керівництво, колектив підприємства, так і зовнішні, зокрема, постачальники, інвестори, кредитори, держава тощо. Об'єктами управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є оборотні активи, поточні зобов'язання, фінансові і грошові потоки, стан і рух яких визначають їх рівень на підприємстві та тенденції його розвитку [33].

Ефективність реалізації механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства суттєво залежить від інформаційного забезпечення як процесу безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування, прогнозування і підготовки ефективних управлінських рішень у досліджуваній сфері управління фінансами підприємства. Основною інформативною базою управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є його бухгалтерська

і фінансова звітність, дані управлінського обліку, результати фінансового планування, а також інформація із зовнішніх джерел [34].

Найбільш проблемним елементом механізму управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства є його методичне забезпечення, що включає методи діагностики ефективності управління ними, а також безпосередні методи управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства за результатами проведеної діагностики. Крім того, слід зазначити, що при формуванні системи показників оцінки необхідно виходити з наступних методологічних принципів оцінки:

- адекватності системи показників віддзеркаленню процесів, що відбуваються з ліквідністю та платоспроможністю підприємства;
- наявності інформаційного забезпечення для розрахунку показників;
- можливості чіткого визначення алгоритму розрахунку, який забезпечує однозначність розуміння і трактування отриманого результату різними фахівцями;
- оптимальності кількості показників з точки зору поставлених цілей, комплексності й системності дослідження, а також виключення повторення однозначних показників [34].

За результатами проведеної оцінки ефективності управління ліквідністю та платоспроможністю за виявленими вузькими місцями підприємство може використати або методи оцінки потреби в ліквідних активах, наприклад, метод структурованих фондів, аналіз відповідності джерел фінансування та напрямів розміщення активів напрямів розміщення активів (диверсифікація), метод грошових потоків та аналіз розвитку ліквідності, метод показників ліквідності, або одну зі стратегій управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства, наприклад, стратегію трансформації, стратегію запозичень або стратегію збалансованого управління. В цілому, методи управління ліквідністю та платоспроможністю, орієнтовані на вирішення певного кола проблем, що можуть виникати, тому їх застосування ґрунтується виключно на попередньо проведеній якісній діагностиці рівня ліквідності та платоспроможності.

1.2. Економічна сутність, завдання, рівні, аспекти та види ліквідності підприємства

Проблематика визначення економічного змісту понять «ліквідність» та «платоспроможність» підприємства є досить розробленою у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, що створює умови до варіативності визначень досліджуваних понять й потребує їх систематизації.

Основні визначення поняття «ліквідність» наведено у табл. 1.2

Таблиця 1.2 – Підходи до визначення поняття «ліквідність»

Автор	Визначення
1	2
Н. О. Власова	Ліквідність – здатність підприємства швидко продавати активи й одержувати гроші для оплати своїх зобов'язань, що характеризується співвідношенням його високоліквідних активів і короткострокової заборгованості [3, с. 24].
Л. А. Лахтіонова	Ліквідність – здатність та швидкість перетворення активів у грошові кошти з метою погашення поточних зобов'язань як по мірі надходження термінів їх сплати, так і прострочених [20, с. 84].
І.О. Бланк	Ліквідність – спроможність окремих видів майнових цінностей бути швидко перетвореними в грошову форму без втрати своєї поточної вартості в умовах складеної кон'юнктури ринку [16, с. 593].
О. О. Олійник	Ліквідність – спроможність підприємства реалізувати активи й одержувати кошти для оплати зобов'язань, як співвідношення величини ліквідних активів і поточної заборгованості, тобто здатність його активів швидко перетворюватись на грошові кошти [18, с. 35].
О. В. Насібова	Ліквідність – це перевищення оборотних активів над короткостроковими пасивами, що надає можливість підприємству в будь-який момент розрахуватися за своїми зобов'язаннями за допомогою майна, спроможність підприємства перетворювати свої активи на гроші без утрати їх ринкової вартості [16, с. 593].
І. М. Парасій-Вергуненко	Ліквідність – здатність підприємства швидко перетворювати свої активи на грошові кошти без втрати (або з мінімальною втратою) їхньої ринкової вартості з метою своєчасного виконання своїх зобов'язань [20, с. 84].
Р. А. Чемкаленко, О. В. Майборода	Ліквідність – міра спроможності підприємства своєчасно забезпечувати свої зобов'язання грошовими коштами, отриманими від реалізації відповідних його активів [12, с. 29].
Т. В. Польова	Ліквідність – здатність розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями наявними оборотними ресурсами шляхом швидкого конвертування їх у грошові кошти [12, с. 29].

Продовження табл. 1.2

1	2
I. О. Школьник	Ліквідність – показник, що характеризує можливість надходження грошових коштів не лише за рахунок реалізації активів, але й за рахунок залучення додаткових зовнішніх коштів [2, с. 133].
I. В. Олександренко	Ліквідність – це спроможність підприємства швидко реалізувати активи й одержувати гроші для оплати зобов’язань, співвідношення величини ліквідних активів і поточної заборгованості [12, с. 29].
В. В. Ковальов	Ліквідність – це наявність у підприємства обігових коштів у розмірі, теоретично достатньому для погашення короткострокових зобов’язань, що передбачені контрактами [17, с. 483].

Джерело: складено автором на основі [2-3; 12; 16-18; 20]

Проведене дослідження визначень поняття «ліквідність» (табл. 1.2) свідчить про те, що ліквідність розглядається одразу у кількох аспектах як спроможність вчасно та в повному обсязі розраховуватись за своїми зобов’язаннями, як здатність перетворення активів підприємства на грошові кошти з метою вчасного погашення короткострокових зобов’язань, як ступінь покриття зобов’язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов’язань. Виходячи з вищезазначеного, доцільним є визначення ліквідності як здатності та швидкості перетворення поточних активів у грошові кошти з метою повного погашення поточних зобов’язань у встановлені терміни, в тому числі їх протермінованої частини.

У науковій літературі найчастіше ліквідність класифікують залежно від джерел забезпечення на товарну, що характеризується величиною та складом активів підприємства, позикову, що характеризується здатністю підприємства залучати ліквідні засоби під заставу наявних активів та зростанням пасивів підприємства, та періоду оцінки у часі на поточну, базою оцінки якої є поточний стан активів та пасивів підприємства, відображений у формах фінансової звітності, перспективну, що забезпечується можливими надходженнями і виплатами в результаті реалізації управлінських рішень теперішніх та майбутніх періодів, очікувану або антиципировану – здатність підприємства одержувати позики під заставу майбутніх надходжень. При чому базою кількісної оцінки перспективної та очікуваної ліквідності слугують фінансові плани та прогнозні оцінки [3, с. 14-15].

1.3. Класифікація активів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» залежно від ступеня їх ліквідності: їх зміст, склад і аналіз

Аналіз наукової літератури щодо системних підходів до оцінки ліквідності та платоспроможності фірм [18, 9, 20, 21, 3, 32, 13, 2, 36, 30] дозволяє класифікувати їх за глибиною оцінки. швидкий аналіз та базовий (поглиблений) аналіз; формування вихідної інформації на основі встановлених форм фінансової звітності та фінансового планування та комбіноване використання цих джерел і форм оперативного та управлінського обліку; індивідуальні оцінки, ліквідаційні оцінки, оцінки активів та зобов'язання за роздрібними або ринковими цінами; статичні та динамічні, поточні та очікувані (майбутні) з урахуванням фактору часу; за загальноприйнятими принципами бухгалтерського обліку, на основі Системи національних рахунків, відповідно до структури активів компанії та пасивів, за перевагою певних показників, на основі абсолютних показників розраховують фінансові коефіцієнти та розраховують інтегральні показники. Слід зазначити, що з точки зору практичного застосування пріоритет надається класифікації методів глибини оцінювання та системі показників.

Таким чином, остаточний аналіз ліквідності та платоспроможності диференціюється за глибиною оцінки, яка передбачає оперативну, візуальну та досить просту оцінку динаміки, структури та співвідношень поточних активів і поточних зобов'язань, яка може бути здійснена на внутрішньому Основі Офіційна фінансова звітність результатів і зовнішніх користувачів, а також базовий або поглиблений аналіз, крім стандартних процедур оцінки різних показників корпоративної ліквідності та платоспроможності, також забезпечує аналіз процесів і явищ, які сприяють їх розвитку під час оцінки і в майбутньому. Практична цінність класифікує методичні підходи за системою показників, що використовуються в процесі оцінки ліквідності та платоспроможності, яка є найбільш розробленою та адекватною в науковій літературі. Зокрема, аналіз ліквідності та платоспроможності зазвичай використовує:

— абсолютні показники, розраховані на основі балансів, звітів про фінансові результати та звітів про рух грошових коштів;

— відповідні показники, що характеризують співвідношення оборотних активів та їх елементів до поточних зобов'язань (коефіцієнт ліквідності);

— відповідні показники, що відображають рівень забезпеченості ліквідними активами та елементами власного оборотного капіталу;

— відповідні показники, що характеризують працездатність основних елементів (коефіцієнт працездатності);

— відповідні показники, що характеризують ступінь покриття зобов'язань за джерелами доходів (коефіцієнт покриття);

— охарактеризувати оборотні активи, кредиторську заборгованість, тривалість операційного та фінансового циклів;

— відповідні показники, що відображають структуру грошових потоків, ліквідність, платоспроможність та ефективність;

— інтегральна метрика [3, с.51].

Разом з тим, оцінка стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства має бути орієнтована на виявлення сильних і слабких сторін підприємства, служити джерелом інформації про процеси, що відбуваються на підприємстві в певний час, сприяти виявленню ключових чинників, що впливають на платоспроможність підприємства, забезпечувати базу для порівняння з підприємствами-аналогами, оцінювати результати управлінських дій щодо забезпечення необхідного рівня платоспроможності. Дослідження наукових джерел [18, 9, 20, 21, 3, 32, 13, 2, 36, 30] з проблематики оцінки окремих показників ліквідності та платоспроможності підприємства дозволяє запропонувати комплексну методику діагностики стану управління ними у поєднанні аналізу абсолютних та відносних показників, що включає:

— аналіз ліквідності балансу підприємства;

— оцінку показників ліквідності;

— розрахунок та аналіз показників поточної платоспроможності;

— розрахунок та оцінку показників перспективної платоспроможності;

— розрахунок інтегрального показника платоспроможності [32].

В основі аналізу ліквідності балансу підприємства лежить балансовий метод групування активів за мірою їх ліквідності та пасивів – за термінами їх погашення з метою перевірки синхронності надходження і витрачання фінансових ресурсів, виявлення здатності підприємства вчасно розраховуватися за зобов'язаннями власним майном. Досить дискусійним серед науковців є питання розподілу активів та пасивів між різними групами, проте найбільш прийнятним з практичної точки зору є їх групування, наведене у табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Групування активів за ліквідністю та пасивів за термінами погашення в межах аналізу ліквідності балансу підприємства

Група	Склад групи
Активи	
Абсолютно ліквідні активи (A_1)	Гроші та їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції.
Швидколіквідні активи (A_2)	Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги, дебіторська заборгованість за виданими авансами, з бюджетом, з податку на прибуток та інша поточна дебіторська заборгованість.
Повільноліквідні активи (A_3)	Запаси, поточні біологічні активи, витрати майбутніх періодів, інші оборотні активи, необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття.
Важколіквідні активи (A_4)	Необоротні активи підприємства (1 розділ активу балансу)
Пасиви	
Найтерміновіші пасиви (Π_1)	Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги, розрахунками з бюджетом; розрахунками зі страхування; розрахунками з оплати праці, поточні забезпечення, інші поточні зобов'язання.
Короткострокові пасиви (Π_2)	Короткострокові кредити банків, поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.
Довгострокові пасиви (Π_3)	Довгострокові зобов'язання і забезпечення (2-ий розділ пасиву балансу), зобов'язання, пов'язані з необоротними активами утримуваними для продажу, та групами вибуття (4-ий розділ пасиву балансу).
Стійкі пасиви (Π_4)	Власний капітал (1-ий розділ пасиву балансу)

Джерело: складено автором на основі [9, с. 168]

При цьому абсолютно ліквідний баланс підприємства має відповідати наступному співвідношенню:

$$A_1 \geq \Pi_1, A_2 \geq \Pi_2, A_3 \geq \Pi_3, A_4 \leq \Pi_4 \quad (1.1)$$

Виконання перших трьох обов'язкових умов ліквідності $A_1 \geq \Pi_1$, $A_2 \geq \Pi_2$ і $A_3 \geq \Pi_3$ при обов'язковому виконанні останньої нерівності $A_4 \leq \Pi_4$ свідчить про

наявність у підприємства власних оборотних коштів і виконання мінімальних умов його фінансової стійкості. Деякі нерівні реалізації є відображенням певних фінансових умов бізнесу, зокрема:

— $A1 \geq P1$ є доказом платоспроможності компанії на момент складання балансу, тобто її абсолютні та найбільш ліквідні активи достатні для виконання найбільш нагальних зобов'язань;

— $A2 \geq P2$ є свідченням того, що швидкі активи перевищують короткострокові зобов'язання, що вказує на нещодавню платоспроможність компанії у разі своєчасного розрахунку з кредиторами та повернення коштів від продажу в кредит;

— $A3 \geq P3$ – свідчення середньострокової платоспроможності підприємства, що відповідає середній тривалості обороту оборотних коштів при своєчасному надходженні коштів на реалізацію продукції та розрахунки з контрагентами;

— лише спостережувана нерівність $A4 \leq P4$ є свідченням того, що фірма відповідає мінімальній умові фінансової стабільності, а саме наявності власного оборотного капіталу [32].

Оцінка показників ліквідності базується на наведеному переліку показників (табл. 1.4), які широко висвітлені в науковій літературі, використовуючи коефіцієнтний аналіз.

Таблиця 1.4 – Показники оцінки ліквідності підприємства

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{п.л.} = \frac{OA}{KP}$	$\geq 2,00$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{ш.л.} = \frac{OA - 3}{KP}$	0,60-0,80
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{а.л.} = \frac{ГК + ПФ}{KP}$	$\geq 0,20-0,30$
Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{з.л.} = \frac{A_1 + 0,5 \times A_2 + 0,3 \times A_3}{P_1 + 0,5 \times P_2 + 0,3 \times P_3}$	$\geq 1,00$

Примітки:

1. *OA* – оборотні активи;
2. *KP* – короткострокові пасиви;
3. *3* – виробничі запаси підприємства;
4. *ГК* – грошові кошти та їх еквіваленти підприємства в касі та на банківських рахунках;
5. *ПФ* – поточні фінансові інвестиції підприємства.

Джерело: складено автором на основі [13; 32]

Коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт покриття) — це комплексний показник для вимірювання ліквідності підприємства, який характеризує, чи достатньо поточних активів підприємства для погашення боргів. Коефіцієнт швидкої (проміжної, критичної) ліквідності характеризує потенційну платоспроможність підприємства з урахуванням майбутніх платежів, отриманих від дебіторів, і показує, наскільки підприємство може погасити поточні зобов'язання та забезпечення, а також високоліквідні оборотні активи, помірно оборотні активи. , зокрема поточної дебіторської заборгованості та інших активів оборотних активів. Специфічний економічний зміст цього показника вимагає врахування під час аналізу результатів якісної оцінки динаміки та структури дебіторської заборгованості, зростання якої є свідченням порушень платіжної дисципліни та часткової втрати платоспроможності компанії.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає здатність підприємства погашати частину своїх короткострокових зобов'язань миттєво за рахунок наявних грошових коштів, тому в науковій літературі часто іменується коефіцієнтом платоспроможності [32].

На наступному етапі оцінки стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства доцільним є аналіз динаміки та відповідності нормативним значенням показників поточної платоспроможності, що дає уявлення щодо наявності у підприємства грошових ресурсів для виконання зобов'язань за поточною кредиторською заборгованістю на конкретну дату, алгоритм розрахунку яких наведено у табл. 1.5.

Серед представлених показників поточної платоспроможності окремої інтерпретації заслуговує коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності. Так, якщо коефіцієнт відновлення платоспроможності приймає значення більше 1, розрахований на нормативний період, рівний 6 місяцям, то у підприємства є реальна можливість відновити свою платоспроможність. Натомість, якщо коефіцієнт втрати платоспроможності приймає значення менше 1, розрахований за період, рівний 3 місяцям, то у підприємства є реальна можливість втрати платоспроможності протягом наступних 3 місяців [31].

Таблиця 1.5 – Показники оцінки поточної платоспроможності

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт загальної платоспроможності	$K_{з.п.} = \frac{A}{3}$	$\geq 0,20$
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	$K_3 = \frac{ВOK}{ОА}$	$> 0,50$
Коефіцієнт фінансового левериджу (ризик)	$K_{фл} = \frac{ДЗ}{ВК}$	$< 0,50$ Критичне значення = 1
Коефіцієнт відновлення (втрати) платоспроможності підприємства	$K_{відн.(в).п.} = \frac{K_{п.л.0} + \frac{6(3)}{T} \times (K_{п.л.1} - K_{п.л.0})}{2}$	Більше або менше 1
Коефіцієнт співвідношення чистих оборотних активів із чистими активами	$K_{чОА} = \frac{ЧОА}{ЧА}$	Збільшення

Примітки:

1. A – активи підприємства;
2. 3 – зобов'язання підприємства;
3. $ВOK$ – власний оборотний капітал (поточні активи – поточні зобов'язання);
4. $ДЗ$ – довгострокові зобов'язання;
5. $ВК$ – власний капітал;
6. $K_{п.л.0}$ ($K_{п.л.1}$) – коефіцієнт поточної ліквідності на початок (кінець) періоду;
7. T – звітний період, місяців;
8. $ЧА$ – чисті активи (Активи – Зобов'язання);
9. $ЧОА$ – чисті оборотні активи підприємства (за змістом є тотожним $ВOK$).

Джерело: складено автором на основі [13; 31-32]

Логічним продовженням аналізу показників платоспроможності підприємства є оцінка динаміки та відповідності нормативним значенням показників перспективної платоспроможності – здатності підприємства виконувати платіжні зобов'язання у перспективі, що у науковій літературі пропонується здійснювати на основі показників фінансової стійкості, алгоритм розрахунку яких наведено у табл. 1.6, та балансових нерівностей визначення фінансового стану підприємства на перспективу (табл. 1.7).

Показники, представлені у табл. 1.6 мають певний економічний зміст. Так, коефіцієнт автономії відображає питому вагу активів, яку підприємство може профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів, коефіцієнт фінансової залежності показує скільки фінансових ресурсів використовує підприємство на 1 грн. власного капіталу, коефіцієнт фінансової стійкості відображає, яку частину активів підприємство може профінансувати за рахунок власного капіталу та

довгострокових зобов'язань, а коефіцієнт маневреності власного капіталу показує, яку частину власного капіталу підприємство може спрямувати на фінансування його оборотних активів [29].

Таблиця 1.6 – Показники оцінки перспективної платоспроможності

Показник	Алгоритм розрахунку	Нормативне значення
Коефіцієнт автономії	$K_a = \frac{BK}{\Pi}$	$\geq 0,50$
Коефіцієнт фінансової залежності	$K_{ф.з.} = \frac{\Pi}{BK}$	$\leq 2,00$
Коефіцієнт фінансової стійкості	$K_{ф.с.} = \frac{BK + ДЗ}{\Pi}$	0,70-0,90
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{м.вк.} = \frac{ВОК}{BK}$	$\geq 0,10$, у динаміці зростає

Примітки:

1. *BK* – власний капітал підприємства;
2. *Π* – валюта балансу підприємства, його пасиви;
3. *ДЗ* – довгостроковий позиковий капітал;
4. *ВОК* – власний оборотний капітал (поточні активи – поточні зобов'язання).

Джерело: складено автором на основі [13; 32]

Таблиця 1.7 – Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня ліквідності підприємства

Тип сталості	На дату складання звітності	У короткостроковій перспективі	У довгостроковій перспективі
1	2	3	4
Абсолютний	$A_1 \geq \Pi_1$	$A_1 \geq \Pi_1 + \Pi_2$	$A_1 \geq \Pi_1 + \Pi_2 + \Pi_3$
Нормальний	$A_1 + A_2 \geq \Pi_1$	$A_1 + A_2 \geq \Pi_1 + \Pi_2$	$A_1 + A_2 \geq \Pi_1 + \Pi_2 + \Pi_3$
Передкризовий (критичний)	$A_1 + A_2 + A_3 \geq \Pi_1$	$A_1 + A_2 + A_3 \geq \Pi_1 + \Pi_2$	$A_1 + A_2 + A_3 \geq \Pi_1 + \Pi_2 + \Pi_3$
Кризовий	$A_1 + A_2 + A_3 \leq \Pi_1$	$A_1 + A_2 + A_3 \leq \Pi_1 + \Pi_2$	$A_1 + A_2 + A_3 \leq \Pi_1 + \Pi_2 + \Pi_3$

Джерело: [31, с. 375]

В результаті проведеного аналізу запропонованих індикаторів та їх поєднання, платоспроможність підприємства можна класифікувати за такими фінансовими станами як абсолютний, нормальний, передкризовий (критичний) та кризовий, що потребують реалізації відповідних програм заходів.

На заключному етапі діагностики стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства визначається інтегральний показник платоспроможності на основі попередньо визначених частинних показників:

$$I_{\pi} = \frac{K_{a.п.}}{0,20} + \frac{K_{o.п.}}{0,50} + \frac{K_{п.п.}}{1,00}, \quad (1.2)$$

де $K_{a.п.}$ – показник абсолютної платоспроможності;

$K_{o.п.}$ – показник оперативної платоспроможності;

$K_{п.п.}$ – показник поточної платоспроможності [29, с. 375].

Рекомендоване значення інтегрального показника платоспроможності має бути $> 3,0$, що свідчить про достатність рівня всіх складових його ознак.

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» складає фінансову звітність підприємства встановлених форм, подає та оприлюднює її у визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [23] терміни. На підставі звіту про фінансовий стан (форма № 1) та звіту про фінансові результати (форма № 2) за 2019-2021 рр. (табл. Б.1-Б.2 Додатку Б) пропонуємо провести аналіз фінансово-економічного стану підприємства за наступним алгоритмом:

- горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства;
- характеристика основних фондів, запасів та оцінка ефективності їх використання;
- горизонтальний та вертикальний аналіз доходів та витрат підприємства;
- оцінка фінансового стану підприємства за показниками ділової активності та прибутковості [13; 29; 32].

Перш за все проаналізуємо динаміку статей та структуру звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр. Результати розрахунків представимо у вигляді табл. В.1 та на рис. 1.4.

Результати проведеного горизонтального та вертикального аналізу активної частини звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр. засвідчують стійку тенденцію до скорочення майна підприємства у досліджуваному періоді на 9324811 тис. грн. або на 9,5% за рахунок скорочення всіх складових оборотних активів з найбільшим скороченням запасів на 4976015 тис. грн. або на 40,1%, іншої поточної дебіторської заборгованості на 1140467 тис.

грн. або на 78,8%, поточних фінансових інвестицій на 1787 тис. грн. або на 100,0% та грошових коштів та їх еквівалентів на 1141122 тис. грн. або на 56,8% в зв'язку зі змінами ринкової кон'юнктури на ринках збуту та наслідками фінансово-економічної кризи, спричиненої пандемією Covid-19, та більш суттєвого скорочення необоротних активів у частині інвестиційної нерухомості на 13694 тис. грн. або на 83,9% та незавершених капітальних інвестицій на 5160145 тис. грн. або на 46,6% порівняно зі зростанням нематеріальних активів на 119833 тис. грн. або на 46,0% та основних засобів на 4966859 тис. грн. або на 10,6% на тлі постійної модернізації та автоматизації операційно-управлінських процесів.

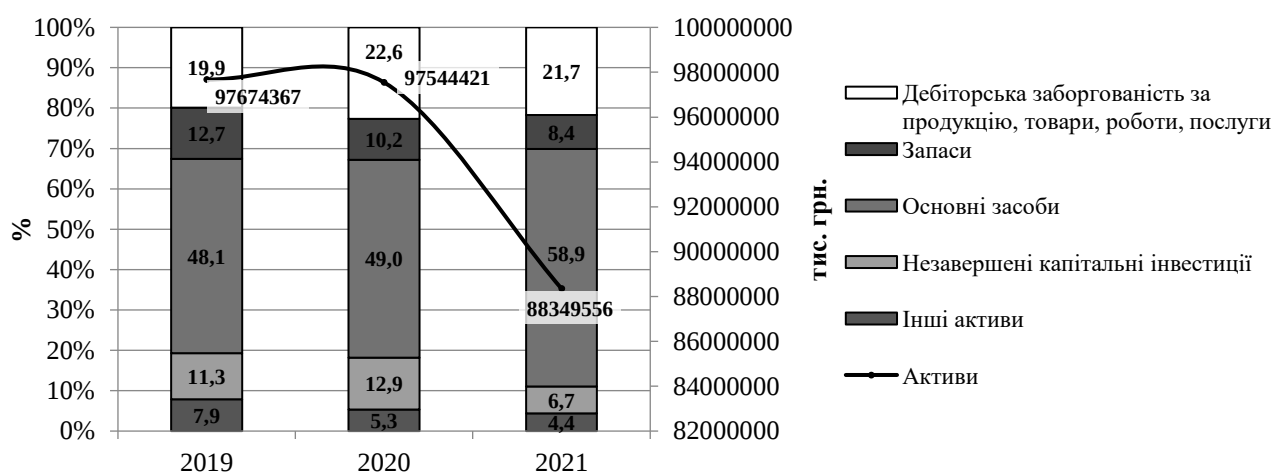

Рисунок 1.4 – Актив звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. Б.1

У структурі майна підприємства (див. рис. 1.4 а) відповідно до виробничої спеціалізації протягом всього періоду дослідження переважають необоротні активи, питома вага яких зросла на 10,7% або на 22,2% у відносному виразі, з одночасним скороченням питомої ваги оборотних активів на 6,2% або на 15,4% у відносному виразі в основному за рахунок скорочення питомої ваги всіх складових, окрім зростання питомої ваги дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію, товари, послуги на 1,8% або 9,0% у відносному виразі та готівки на 0,0% або 10,6% у відносному виразі відповідно.

1.4. Групування пасивів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за ступенем терміновості погашення (оплати) зобов'язань: їх зміст, склад і аналіз

Результати проведеного горизонтального та вертикального аналізу пасивної частини звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр. засвідчують стійку тенденцію до скорочення фінансових ресурсів підприємства у досліджуваному періоді на 9324811 тис. грн. або на 9,5% за рахунок суттєвого скорочення власного капіталу на 1361614 тис. грн. або на 18,3% на тлі зростання довгострокових зобов'язань на 1549924 тис. грн. або на 19,2% та короткострокових зобов'язань 2736879 тис. грн. або на 18,1% відповідно. Попри зміни у динаміці фінансових ресурсів підприємства у їх структурі (див. рис. 1.5) протягом всього періоду дослідження переважає власний капітал, питома вага якого скоротилась на 7,4% або на 9,6% у відносному виразі, з одночасним нарощенням питомої ваги довгострокових зобов'язань на 2,6% або на 31,8% у відносному виразі та короткострокових зобов'язань на 4,7% або на 30,6% у відносному виразі відповідно, що цілком відповідає фінансовій стратегії та політиці досліджуваного підприємства, орієнтованої на забезпечення можливостей самофінансування.

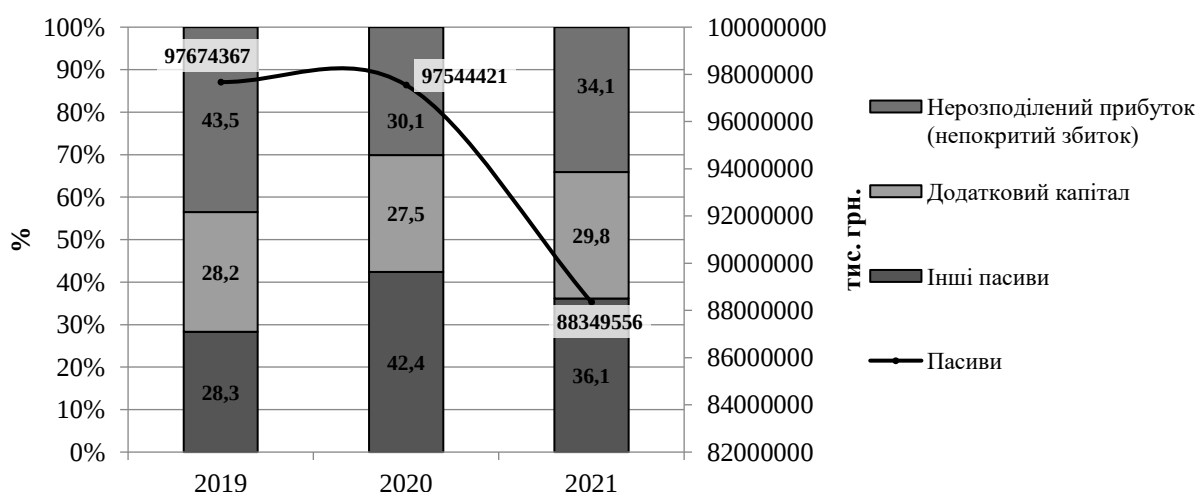

Рисунок 1.5. – Пасив звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. Б.1

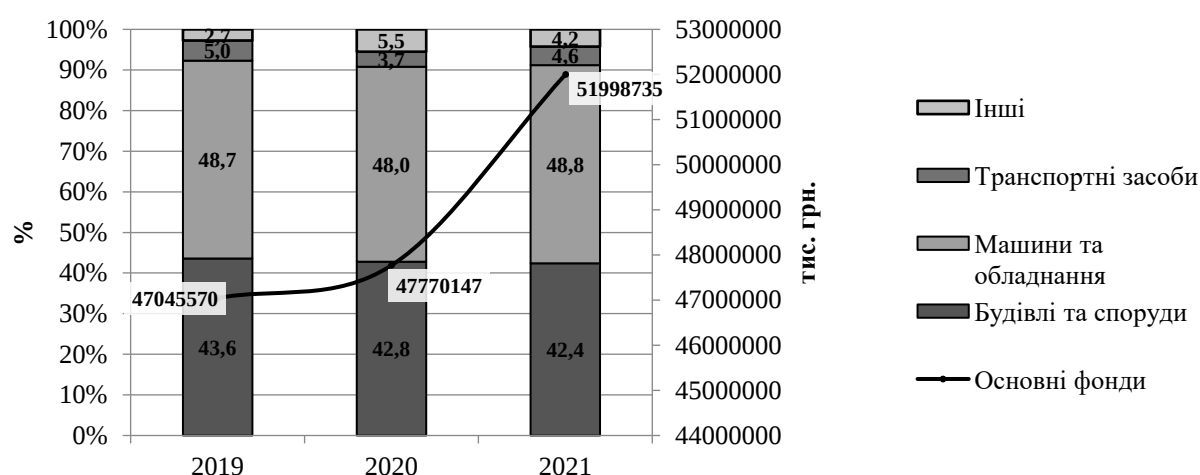
Результати проведеного горизонтального та вертикального аналізу пасивної частини звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр. засвідчують стійку тенденцію до скорочення фінансових ресурсів підприємства у досліджуваному періоді на 9324811 тис. грн. або на 9,5% за рахунок суттєвого скорочення власного капіталу на 1361614 тис. грн. або на 18,3% на тлі зростання довгострокових зобов'язань на 1549924 тис. грн. або на 19,2% та короткострокових зобов'язань 2736879 тис. грн. або на 18,1% відповідно. Попри зміни у динаміці фінансових ресурсів підприємства у їх структурі (див. рис. 1.5 б) протягом всього періоду дослідження переважає власний капітал, питома вага якого скоротилась на 7,4% або на 9,6% у відносному виразі, з одночасним нарощенням питомої ваги довгострокових зобов'язань на 2,6% або на 31,8% у відносному виразі та короткострокових зобов'язань на 4,7% або на 30,6% у відносному виразі відповідно, що цілком відповідає фінансовій стратегії та політиці досліджуваного підприємства, орієнтованої на забезпечення можливостей самофінансування.

Основу матеріально-технічного потенціалу ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» складають основні фонди та запаси, що потребують більш ґрунтовної характеристики та оцінки.

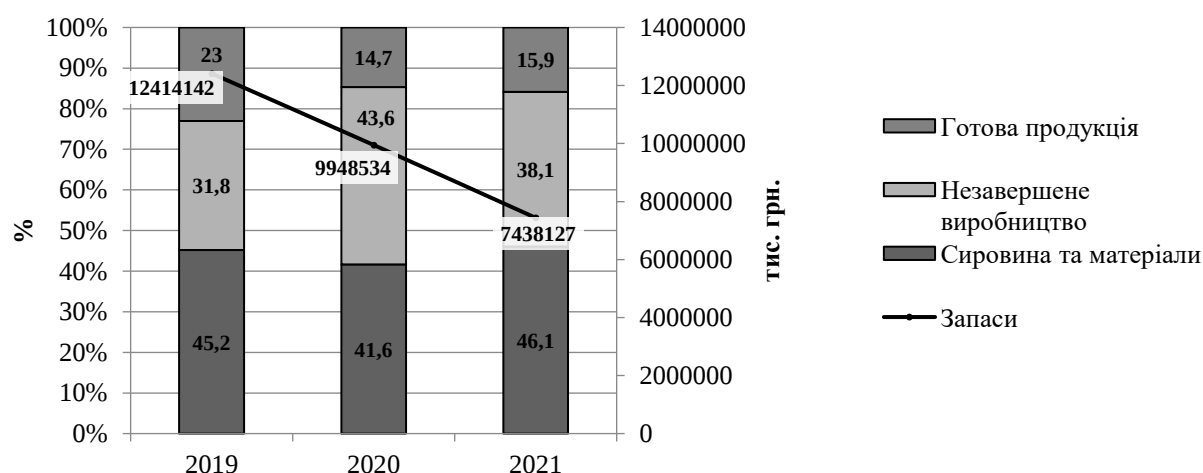
Управління основними фондами та запасами підприємства спирається на Положення про облікову політику ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». До складу основних фондів підприємства включено такі основні їх групи як будівлі та споруди, машини та обладнання, транспортні засоби, інші, а запасів – виробничі запаси (сировина і матеріали), незавершене виробництво, готова продукція та інші запаси. Відповідно до облікової політики підприємства основні фонди обліковуються та відображаються у фінансовій звітності відповідно до П(С)БО 7, ними визнаються матеріальні активи вартістю більше 6000 грн. з очікуваним строком корисного використання (експлуатації) з дати введення понад один рік, амортизація нараховується щорічно на всі об'єкти основних фондів за прямолінійним методом, окрім земельних ділянок, що не підлягають амортизації, та встановленими на підприємстві строками корисного використання основних фондів, зокрема, будівлі та споруди – 10-50 років; машини та обладнання – 3-30

років; транспортні засоби – 5-15 років; інші активи – 2-20 років. Всі інші матеріальні активи підприємства обліковуються як запаси за меншою з двох вартостей, зокрема, за первісною вартістю або за чистою вартістю реалізації – ціни продажу, за вирахуванням витрат на завершення виробництва продукції та витрат на продаж. Під час списання запасів у виробництво, продаж або при іншому вибутті, оцінка запасів проводиться за середньозваженою собівартістю.

Результати аналізу динаміки та структури основних фондів та запасів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр. представлено у табл. 1.8 та графічно інтерпретовано на рис. 1.6.

а) основні фонди

б) запаси

Рисунок 1.6 – Динаміка та структура основних фондів та запасів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. Б.1 та Примітками до фінансової звітності

Таблиця 1.8 – Аналіз динаміки та структури основних фондів та запасів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за досліджуваний період 2019-2021 рр.

Стаття	Абсолютне значення, тис. грн.			Абс.	Відн.	Структура, %			Абс.	Відн.
	2019	2020	2021	тис. грн.	%	2019	2020	2021	тис.грн.	%
Основні фонди										
Будівлі та споруди	20494561	20428236	22051229	1556668	7,6	43,6	42,8	42,4	-1,2	-2,7
Машини та обладнання	22917415	22910472	25399104	2481689	10,8	48,7	48,0	48,8	0,1	0,3
Транспортні засоби	2350706	1783384	2384456	33750	1,4	5,0	3,7	4,6	-0,4	-8,2
Інші	1266559	2635376	2161311	894752	70,6	2,7	5,5	4,2	1,5	54,4
Невиробничого призначення	16329	12679	2635	-13694	-83,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-85,4
Всього	47045570	47770147	51998735	4953165	10,5	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
Запаси										
Сировина та матеріали	5612546	4142053	3426006	-2186540	-39,0	45,2	41,6	46,1	0,8	1,9
Незавершене виробництво	3951192	4342095	2833168	-1118024	-28,3	31,8	43,6	38,1	6,3	19,7
Готова продукція	2850404	1464386	1178953	-1671451	-58,6	23,0	14,7	15,9	-7,1	-31,0
Всього	12414142	9948534	7438127	-4976015	-40,1	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором за даними табл. Б.1 та Примітками до фінансової звітності

З результатів горизонтального аналізу основних фондів ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. видно, що їх сукупна вартість зросла на 4953165 тис. грн. або на 10,5% за зростання всіх видів основних фондів виробничого призначення з одночасним скороченням основних фондів невиробничого призначення на 13694 тис. грн. або 83,9% в зв'язку з проведеною оптимізацією, що призвело до перерозподілу їх структури у бік скорочення питомої ваги основних фондів невиробничого призначення на 0,0% або на 85,4% у відносному виразі, будівель та споруд на 1,2% або на 2,7% у відносному виразі та транспортних засобів на 0,4% або на 8,2% у відносному виразі. При цьому в зв'язку з виробничою спеціалізацією левову частку основних фондів підприємства протягом всього періоду дослідження стабільно займають будівлі та споруди й машини та обладнання, що у сукупності займають більше 90% його основних фондів. Разом з тим, сукупна вартість запасів підприємства протягом 2019-2021 рр. скористалась на 4976015 тис. грн.. або на 40,1% за всіма складовими, що є позитивною тенденцією, проте в структурі запасів під впливом негативних факторів зовнішнього середовища намітилися негативні тенденції нарощення питомої ваги виробничих запасів на 0,8% або на 1,9% у відносному виразі та незавершеного виробництва на 6,3% або на 19,7% у відносному виразі відповідно на тлі скорочення питомої ваги готової продукції на 7,1% або на 31,0% у відносному виразі відповідно.

Для узагальнення попередньо зроблених аналітичних висновків проведемо оцінку ефективності управління основними фондами та запасами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр. у розрізі окремих відносних показників, представивши результати розрахунків у табл. 1.9.

Таблиця 1.9 – Оцінка ефективності управління основними фондами та запасами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за 2019-2021 рр., од.

Показник	2019	2020	2021	Абс., од.	Відн., %
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт зносу	52,96	55,00	56,11	3,15	5,95
Коефіцієнт введення основних фондів	0,06	0,09	0,11	0,05	83,33

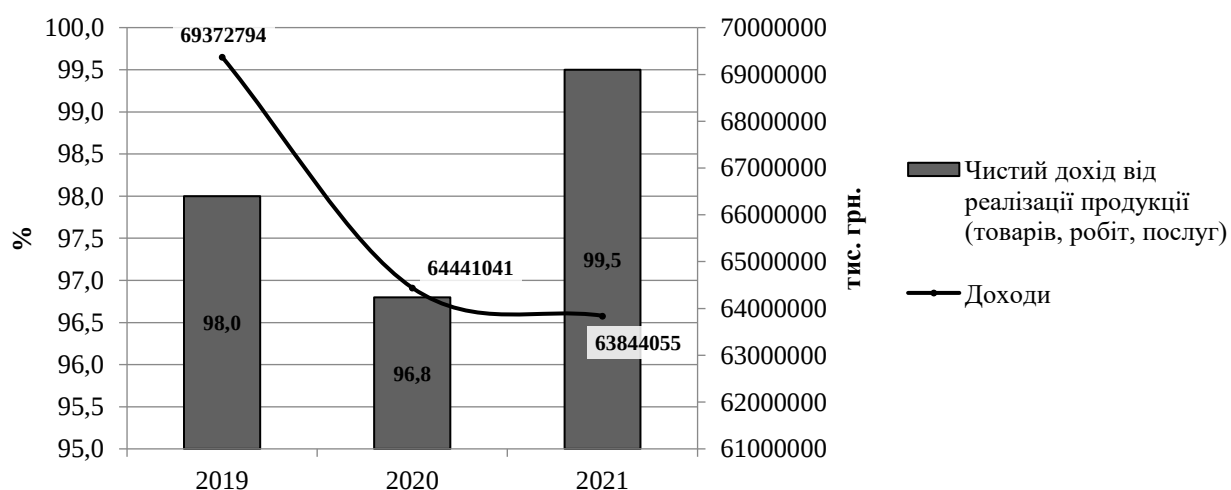
Продовження табл. 1.9

1	2	3	4	5	6
Фондовіддача	1,45	1,31	1,22	-0,23	-15,86
Матеріаловіддача	5,47	6,27	8,54	3,07	56,12
Індекс співвідношення темпів зростання виручки та матеріальних витрат	1,05	0,89	1,23	0,18	17,14

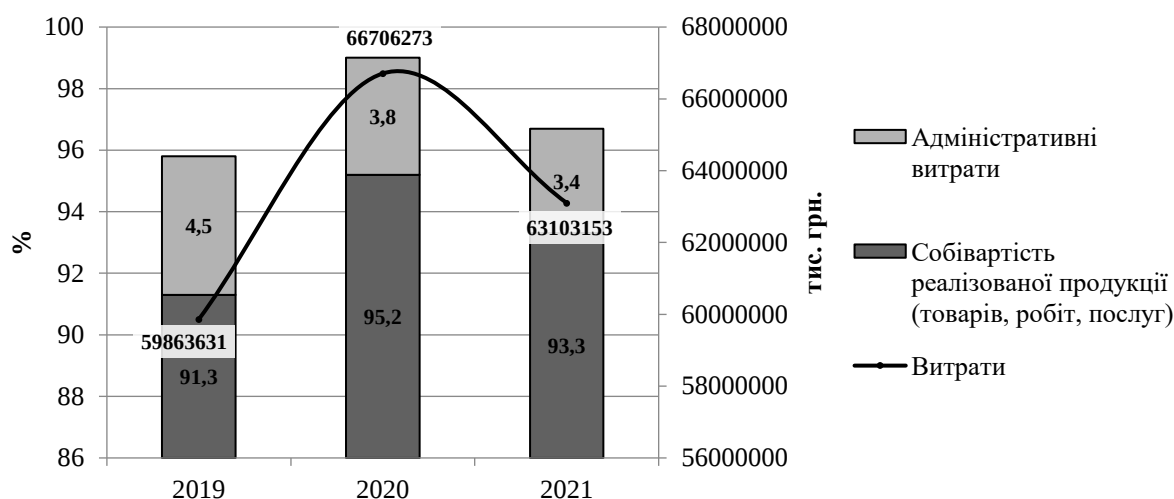
Джерело: розраховано автором на основі даних табл. Б.1-Б.2 та [13 29; 32]

В цілому, динаміка відносних показників ефективності управління основними фондами та запасами ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» у 2019-2021 рр. свідчить про його ефективність, що підтверджується зростанням протягом періоду дослідження коефіцієнту введення основних фондів на 0,05 од. або на 83,33%, що дозволило утримувати рівень їх зносу на рівні 52,96-56,11% протягом досліджуваного періоду, проте вплинуло на зменшення показника фондовіддачі на 0,23 од. або 15,86%, зростанням матеріаловіддачі на 3,07 од. або на 56,12% та індексу співвідношення темпів зростання виручки та матеріальних витрат на 0,18 од. або на 17,14% відповідно.

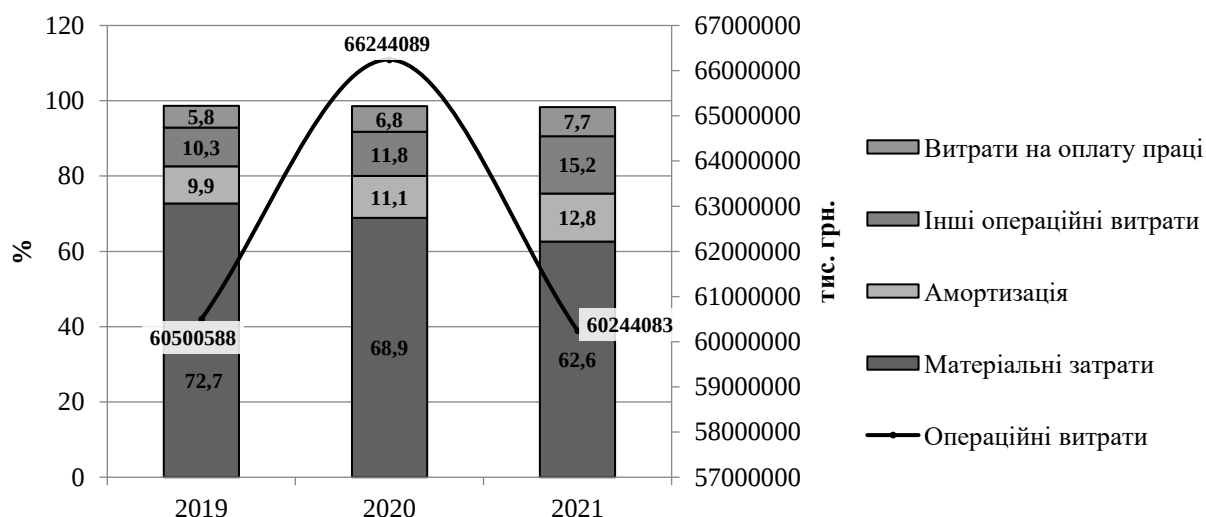
Наступним етапом аналізу фінансово-економічного стану підприємства є горизонтальний та вертикальний аналіз доходів та витрат ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. на основі даних табл. Б.2 Додатку Б. Результати розрахунків узагальнено в табл. В.2 та на рис. 1.7.

а) доходи підприємства

б) витрати підприємства

в) операційні витрати підприємства

Рисунок 1.7 – Динаміка та структура доходів та витрат ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. Б.2

Під впливом негативних факторів зовнішнього середовища сукупні доходи ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. скоротились на 5528739 тис. грн. або на 8,0% за всіма статтями, а сукупні витрати зросли на 3239522 тис. грн. або на 5,4% в основному за рахунок зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 4169628 тис. грн. або на 7,6%, інших операційних витрат на 643696 тис. грн. або орієнтовно в 11 разів та фінансових витрат на 715385 тис. грн. або в 1,4 рази. При цьому зростання сукупних витрат в

частині собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) пов'язане в основному зі зростанням тарифів на енергоносії на тлі енергоємності металургійного виробництва, а не зростанням матеріальних витрат, про що свідчить загальне скорочення операційних витрат підприємства на 256505 тис. грн. або на 0,4% якраз за рахунок скорочення матеріальних затрат на 6301221 тис. грн. або на 14,3%. Структура доходів та витрат ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в цілому відповідає його місії та виробничій спеціалізації, про що свідчить питома вага чистої виручки від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг у дохідній частині підприємства на рівні 99,5% станом на 2021 рік, що зросла за період 2019-2021 рр. на 1,5% або на 1,5% у відносному виразі, собівартості реалізованої продукції, товарів, робіт, послуг у витратній частині підприємства на рівні 93,3% станом на 2021 рік, що зросла на 1,9% або на 2,1% у відносному виразі та матеріальних затрат підприємства в операційних витратах підприємства на рівні 62,6% станом на 2021 рік, що скоротилась на 10,1% або на 14,0% у відносному виразі відповідно.

На завершальному етапі аналізу фінансово-економічних результатів діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» доцільною є оцінка динаміки відносних показників ділової активності та прибутковості підприємства, що представлено у табл. 1.10 та на рис. 1.8.

Таблиця 1.10 – Оцінка окремих показників фінансово-економічного стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абс.	Відн., %
1	2	3	4	5	6
Показники ділової активності, од.					
Коефіцієнт оборотності активів	0,70	0,64	0,72	0,02	2,86
Коефіцієнт оборотності обігових коштів	1,73	1,69	2,11	0,38	21,97
Період обороту обігових коштів, днів	208,08	212,75	170,35	-37,73	-18,13
Коефіцієнт оборотності запасів	4,40	6,38	7,91	3,51	79,77
Період обороту запасів, днів	81,74	56,40	45,50	-36,24	-44,34
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	2,92	2,45	2,98	0,06	2,05
Тривалість погашення дебіторської заборгованості, днів	123,09	146,69	120,94	-2,15	-1,75
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,60	2,61	4,59	-0,01	-0,22

Продовження табл. 1.10

1	2	3	4	5	6
Тривалість погашення кредиторської заборгованості, днів	78,19	137,96	78,35	0,16	0,20
Період операційного циклу, днів	204,83	203,09	166,44	-38,39	-18,74
Період фінансового циклу, днів	126,64	65,13	88,09	-38,55	-30,44
Показники прибутковості, %					
Рентабельність активів	9,74	-2,32	0,84	-8,9	-91,38
Рентабельність власного капіталу	12,77	-3,74	1,22	-11,55	-90,45
Рентабельність продажів	13,99	-3,63	1,17	-12,82	-91,64
Рентабельність продажів за операційним прибутком	17,38	-4,41	3,25	-14,13	-81,30
Рентабельність виробництва	17,39	-3,57	1,26	-16,13	-92,75

Джерело: розраховано автором на основі даних табл. Б.1-Б.2 та [13; 29; 32]

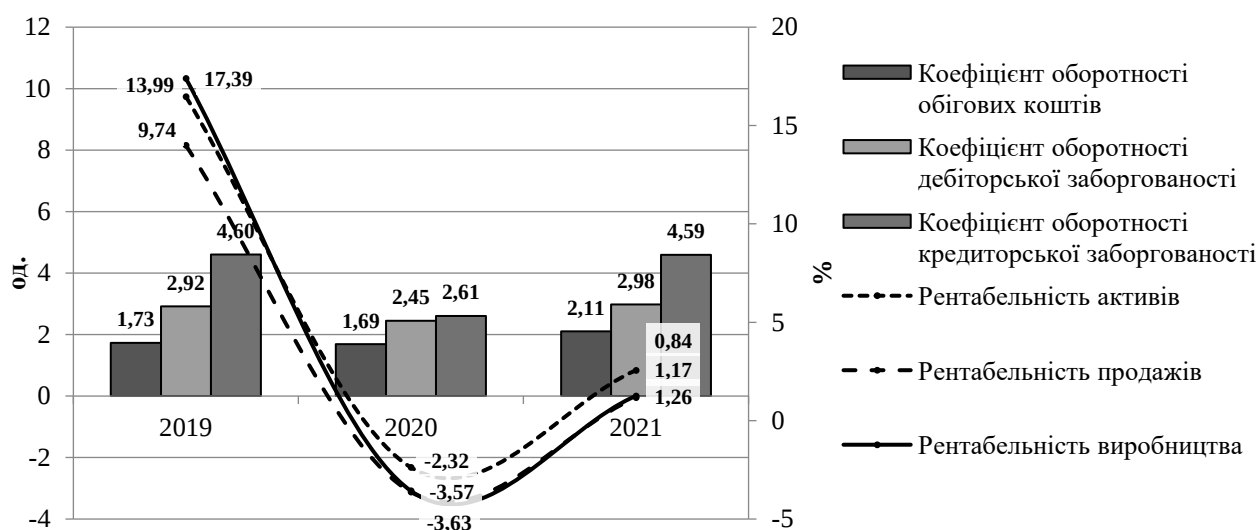

Рисунок 1.8 – Динаміка окремих показників фінансово-економічного стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. Б.1-Б.2 та [13; 29; 32]

Результати аналізу показників фінансово-економічного стану ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. (табл. 1.10 та рис. 1.8) свідчить про зростання ділової активності підприємства, про що свідчить зростання коефіцієнту оборотності обігових коштів на 0,38 од. або на 21,97%, коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості на 0,06 од. або на 2,05% на тлі скорочення коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості на 0,01 од. або на 0,22%, що в сукупності вплинули на скорочення тривалості операційного циклу на 38,39 днів або на 18,74% та фінансового циклу підприємства на 38,55 днів або 30,44%

відповідно. Попри зростання ділової активності підприємства, деструктивний вплив пандемії Covid-19 та послідуєчої фінансово-економічної кризи відобразився на динаміці показників прибутковості ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в період 2019-2021 рр., що почали відновлюватись у 2021 році, проте не відновились до допандемічного рівня, продемонструвавши скорочення за всіма показниками рентабельності.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»

2.1. Система показників, які характеризують платоспроможність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

«АрселорМіттал Кривий Ріг» є підприємством недержавної форми власності, що створено в організаційно-правовій формі публічного акціонерного товариства (далі – ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг») та зареєстровано 08.04.2004 року з кодом ЄДРПОУ 24432974 за юридичною адресою: Україна, 50095, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Орджонікідзе, буд. 1. Статутний капітал підприємства складає 3859533000 грн. Мажоритарним акціонером підприємства з 100% часткою статутного капіталу є компанія Arcelor Mittal Duisburh GmbH [26].

Підприємство розпочало шлях свого становлення з 1934 року як державне підприємство «Криворізький металургійний завод ім. Леніна» (з 1991 року «Криворіжсталь»), яке у 2005 році було приватизоване Mittal Steel Germany GmbH й змінило найменування на «Міттал Стіл Кривий Ріг» (з 2007 року «АрселорМіттал Кривий Ріг»), ввійшовши до складу міжнародної корпорації АрселорМіттал. З 2010 року компанія розпочала масштабне оновлення виробничих потужностей підприємства, інвестувавши за 10 років 4,9 млрд. дол. у розвиток виробництва, що забезпечило лідируючі позиції ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на внутрішньому ринку металопродукції [1].

У своїй діяльності підприємство керується Господарським та Цивільним кодексами України [6; 35], Законом України «Про акціонерні товариства» [22], Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [24], Статутом тощо. Органами управління підприємства відповідно до Статуту є Загальні збори акціонерів, Наглядова рада та Правління. Вищим органом управління ПАТ

«АрселорМіттал Кривий Ріг» є Загальні збори акціонерів, до виключної компетенції яких належить визначення основних напрямків діяльності товариства, затвердження його планів та звітів про виконання, обрання та відзив виконавчого органу та аудиторського комітету, створення, реорганізація та ліквідація дочірніх підприємств, представництв, відділень, прийняття рішень про відділ, злиття, поділ, приєднання, ліквідацію та перетворення товариства тощо. Виконавчим органом товариства є колегіальний орган – Правління на чолі з Генеральним директором – з 18 лютого 2020 року Мауро Лонгобардо, який обирається Загальними зборами акціонерів, до виключної компетенції якого належить розробка та підготовка стратегічного та проектного плану розвитку товариства, плану інвестицій, затвердження квартальних звітів, структури товариства тощо [26].

Види діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», зареєстровані за класифікатором видів економічної діяльності 2010 року (далі – КВЕД-2010), у розрізі основного та додаткових згруповано в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Види діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Вид діяльності	Вид діяльності за КВЕД-2010
Основний	24.10 Виробництво чавуну, сталі та феросплавів
Додатковий	07.10 Добування залізних руд
	19.10 Виробництво коксу та коксопродуктів
	43.29 Інші будівельно-монтажні роботи
	85.32 Професійно-технічна освіта
	85.59 Інші види освіти, н.в.і.у.
	86.10 Діяльність лікарняних закладів
	46.90 Неспеціалізована оптова торгівля
	47.25 Роздрібна торгівля напоями в спеціалізованих магазинах
	71.12 Діяльність у сфері інжинірингу, геології та геодезії, надання послуг технічного консультування в цих сферах
	36.00 Забір, очищення та постачання води
	41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
	42.21 Будівництво трубопроводів

Джерело: складено автором на основі [26]

З результатів аналізу табл. 2.1 видно, що підприємство спеціалізується на виробництві чавуну, сталі та феросплавів, проте має ряд додаткових видів діяльності, що свідчить про її значну диверсифікованість. В своїй основній діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» спеціалізується на виробництві довгомірного прокату, зокрема, арматури і катанки зі звичайної і легованої сталі,

катанки, сортового і фасонного прокату з низьколегованої сталі і спеціальних марок сталі та є підприємством з повним металургійним циклом, до складу якого входять коксохімічне виробництво, гірничо-збагачувальне виробництво, шахтоуправління з підземного видобутку руди та металургійне виробництво, зокрема, аглодоменне, сталеплавильне та прокатне. У виробничому процесі підприємство використовує залізорудну сировину власного виробництва, зокрема, сиру руду, концентрат та агломерат, доломіт вітчизняного та зарубіжного постачання, вугільний концентрат та брухт чорних металів вітчизняного виробництва, утримуючи у власній базі постачальників близько 24 перевірених контрагентів [26].

ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» орієнтоване на збут продукції як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках. Так, протягом 2019-2021 рр. підприємство здійснювало реалізацію продукції на ринках 59 країн світу, найбільш перспективними серед яких були сім регіональних ринків, зокрема, ринок України, Африки, Близького Сходу, Туреччини, країн Перської затоки, Азії та Америки. Найбільшим за обсягами реалізації для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» у досліджуваному періоді став ринок Азії. Досить високу конкуренцію на внутрішньому ринку підприємству складають вітчизняні підприємства гірничо-металургійного комплексу (далі – ГМК), виробники з Росії, Молдови, Білорусі та Туреччини, а на світовому ринку – підприємства Росії, Туреччини та Китаю [26].

Динаміка та структура виробництва та реалізації продукції ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» досліджуваному періоді 2019-2021 рр. представлені у табл. 2.2 та на рис. 2.1.

Таблиця 2.2 – Динаміка та структура виробництва та реалізації продукції ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в досліджуваному періоді 2019-2021 рр.

Вид продукції	Обсяг виробництва						Абс.		Відн.		Обсяг реалізації						Абс.		Відн.	
	2019		2020		2021						2019		2020		2021					
	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	%	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	%	%
Прокат	60,1	86,7	52,5	84,9	48,1	76	-12,0	-10,7	-20,0	-12,3	58,4	86,1	52,8	84,7	48,1	75,9	-10,30	-10,20	-17,6	-11,8
Чавун	3,8	5,5	4,4	7,2	5,7	9,1	1,9	3,6	50,0	65,5	3,8	5,6	4,4	7,1	5,7	9,1	1,90	3,50	50,0	62,5
Концентрат	1,0	1,5	3,7	6,1	7,9	12,6	6,9	11,1	660,0	740,0	1,0	1,5	3,7	6,1	7,9	12,5	6,86	11,00	660,0	733,3
Інша продукція	4,4	6,3	1,2	1,8	1,6	2,3	-2,8	-4,0	-63,7	-63,5	4,6	6,8	1,4	2,1	1,7	2,5	-2,92	-4,30	-63,5	-63,2
Всього	69,3	100,0	61,8	100,0	63,3	100,0	-6,0	-	-8,7	-	67,8	100,0	62,3	100,0	63,4	100,0	-4,5	-	-6,6	-

Джерело: розраховано автором на основі внутрішньої звітності підприємства

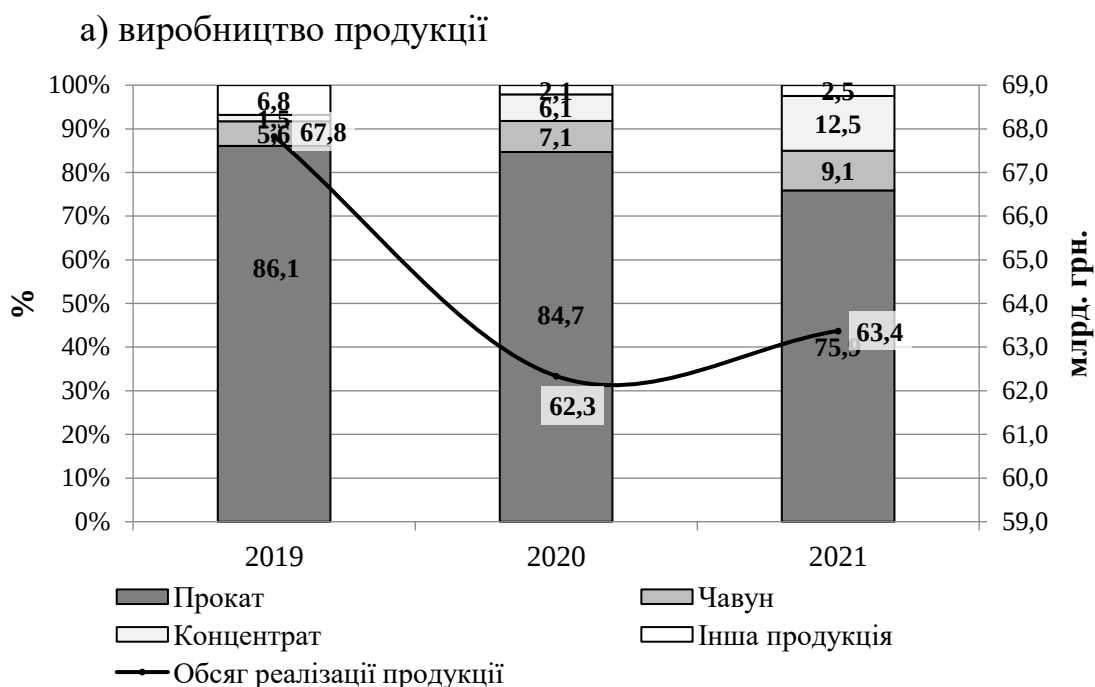
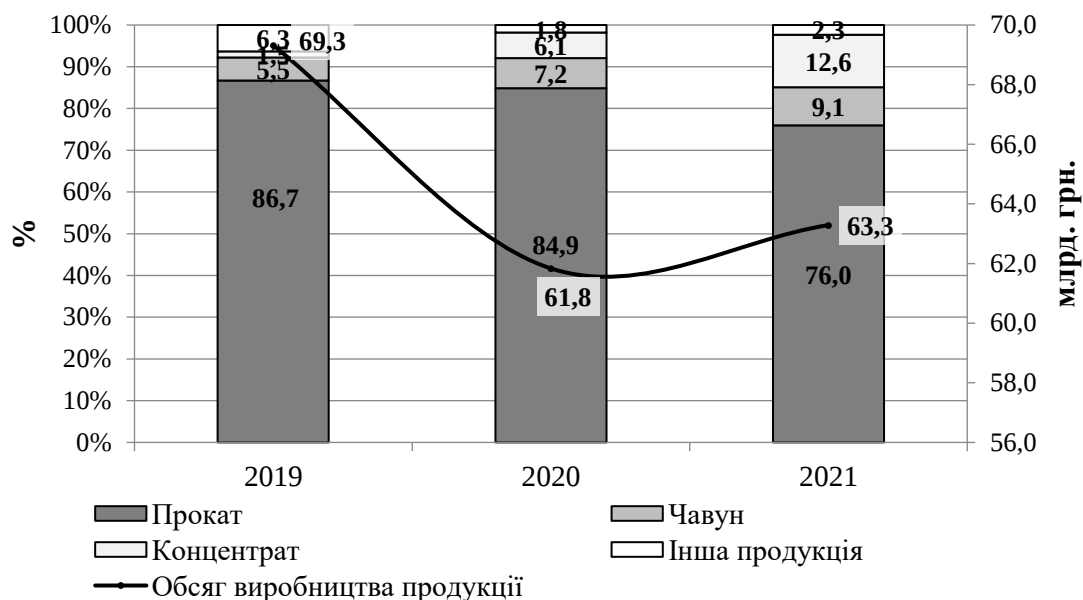

Рисунок 2.1 – Динаміка та структура виробництва та реалізації продукції ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» в досліджуваному періоді 2019-2021 рр.

Джерело: розраховано автором на основі внутрішньої звітності підприємства

Результати аналізу табл. 2.2 та рис. 2.1 а) свідчать про те, що обсяг виробництва продукції за період 2019-2021 рр. скоротився на 6 млрд. грн. або 8,7% за рахунок скорочення виробництва прокату на 12 млрд. грн. або 20% та іншої продукції на 2,8 млрд. грн. або 63,7% відповідно з одночасним суттєвим зростанням обсягів виробництва концентрату на 6,9 млрд. грн. або орієнтовно в 7 разів в

результаті зміни ринкової кон'юнктури. У структурі виробництва продукції протягом всього періоду й станом на 2021 рік найбільшу питому вагу займав прокат 76,0%, питома вага якого скоротилась на 10,7% або на 12,3% у відносному вимірі, концентрат 12,6%, питома вага якого зросла на 11,1% або орієнтовно в 7,4 рази у відносному вимірі та чавун 9,1%, питома вага якого зросла на 3,6% або на 65,5% у відносному вимірі відповідно. В цілому динаміка структури виробництва продукції та її зміни свідчать про стійку спеціалізацію виробництва ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та підтверджують вплив зміни кон'юнктури ринку на формування й реалізацію виробничої програми досліджуваного підприємства.

Результати аналізу табл. 2.2 та рис. 2.1 б) свідчать про те, що обсяг реалізації продукції за період 2019-2021 рр. скоротився на 10,3 млрд. грн. або 10,2% й за структурою та динамікою окремих видів продукції цілком відповідає показникам обсягу виробництва, що підтверджує попередньо зроблені висновки про суттєвий вплив змін ринкової кон'юнктури, а також відповідає виробничій специфіці операційної та збутової діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», адже протягом досліджуваного періоду підприємство реалізує 97,8-99,9% виробленої продукції. В цілому, на операційну діяльність досліджуваного підприємства в період 2019-2021 рр. мали вплив такі негативні фактори впливу зовнішнього середовища функціонування підприємства як насичення світових ринків збуту металопродукції за умов посилення конкуренції, обмежувальні заходи на українську металургійну продукцію, зокрема, захисні мита США, Єгипту та Росії, запроваджені захисні мита з боку Туреччини на арматуру і катанку, зростання цін на енергоносії та тарифів на залізничні перевезення в Україні, дешевий імпорт в Україну з Білорусі, Молдови та Туреччини, відтік кваліфікованих кадрів з України тощо. Для нівелювання негативних факторів зовнішнього середовища та підвищення продуктивності з метою посилення конкурентоспроможності підприємства на світових ринках ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» активно впроваджує адитивне виробництво, зокрема, економне споживання конструкційних матеріалів, а також масоване застосування заміників металу при виробництві промислової продукції [35].

Пріоритетними напрямками стратегічного розвитку ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» є першочергове забезпечення металопродукцією потреб внутрішнього ринку, освоєння найближчих ринків збуту металопродукції, зокрема, країн ЄС, СНД, з метою скорочення витрат на доставку, та розвиток нових ринків збуту, зокрема, ринків південно-східної Азії, Африки, Латинської Америки як найбільш пріоритетних, розширення асортименту за рахунок розробки та випуску нових марок сталі й надання нових послуг поліпшеної якості, сертифікація продукції на міжнародних ринках, продовження масштабної програми модернізації з одночасним закриттям агломераційного цеху металургійного виробництва з метою ощадливого використання ресурсів та мінімізації екологічних ризиків.

Система управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» є органічною складовою фінансового управління підприємством, що реалізована на рівні розробки та реалізації фінансової стратегії та політики його розвитку, ключовими внутрішніми суб'єктами якої є фінансова служба, що входить до складу фінансового департаменту, та департамент казначейства у її складі, що орієнтовані на управління фінансовими та грошовими потоками підприємства з метою підтримання його фінансової стійкості та платоспроможності у перспективі. Реалізація функцій зазначених підрозділів ґрунтується на використанні класичних інструментів управління ліквідністю та платоспроможністю, зокрема, бюджетування, контролю дотримання графіків надходжень та витрачань грошових коштів, моніторингу показників оборотності, ліквідності, платоспроможності, фінансового стану підприємства, у автоматизованому фінансовому модулі загально корпоративної автоматизованої системи управління SAP.

Політика ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» щодо фінансування діяльності спрямована на безперебійне забезпечення фінансовими ресурсами поточної виробничо-господарської діяльності, контроль за раціональним використанням фінансових ресурсів, своєчасне перерахування платежів до бюджету та в державні цільові фонди, своєчасні розрахунки з постачальниками товарів та послуг, оплату праці персоналу, а також підтримку робочого капіталу на оптимальному рівні за

рахунок постійного контролю його оборотності, проведення роботи з покупцями й постачальниками щодо оптимальних строків погашення заборгованостей, моніторингу залишків сировини та готової продукції, фінансування інвестиційної програми за рахунок довгострокових зобов'язань, зокрема, залучення кредитів від міжнародних фінансових організацій таких як Європейський банк реконструкції та розвитку.

Результати оцінки показників поточної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. представлені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Оцінка показників поточної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абс.	Відн., %
Коефіцієнт загальної платоспроможності	4,21	2,64	3,22	-1,00	-23,66
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами	0,61	0,27	0,41	-0,21	-34,07
Коефіцієнт фінансового левериджу (ризик)	0,11	0,17	0,16	0,05	45,90
Коефіцієнт втрати платоспроможності підприємства	1,51	1,12	0,73	-0,78	-51,36

Джерело: розраховано автором на основі даних табл. Б.1-Б.2 та [13; 32]

Динаміка показників поточної платоспроможності (табл. 2.3) свідчить про негативні тенденції платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг», про що свідчить зменшення коефіцієнта загальної платоспроможності на 1,00 од. або 23,66%, коефіцієнту забезпеченості оборотних активів власними оборотними коштами на 0,21 од. або 34,07%, зростання коефіцієнту фінансового левериджу на 0,05 од. або 45,9%. Крім того, показник втрати платоспроможності підприємства у 2021 році свідчить про ймовірну втрату ним платоспроможності у найближчі три місяці, тобто до березня 2022 року за умов збереження тенденцій.

Результати оцінки показників перспективної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. представлені у табл. 2.4.

Динаміка показників перспективної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. (табл. 2.4) є більш прийнятною, оскільки всі показники відповідають нормативному рівню, забезпечуючи нормальний тип його фінансового стану.

Таблиця 2.4 – Оцінка показників перспективної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абс.	Відн.,%
Коефіцієнт автономії	0,76	0,62	0,69	-0,07	-9,65
Коефіцієнт фінансової залежності	1,31	1,61	1,45	0,14	10,68
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,85	0,73	0,80	-0,05	-5,60
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,32	0,17	0,20	-0,12	-38,30
Тип фінансового стану на дату складання звітності підприємства	Нормальний	Нормальний	Нормальний	-	-

Джерело: розраховано автором на основі даних табл. Б.1-Б.2 та [13; 32]

Проте мають стійку тенденцію до скорочення, зокрема коефіцієнт автономії на 0,07 од. або 9,65%, коефіцієнт фінансової стійкості на 0,05 од. або 5,60%, коефіцієнт маневреності на 0,12 од. або 38,30%, що є негативною тенденцією, яка має бути взята під особливий контроль керівництва досліджуваного підприємства.

На заключному етапі діагностики стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства проаналізуємо динаміку інтегрального показника платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр., представивши її у вигляді графіка на рис. 2.2.

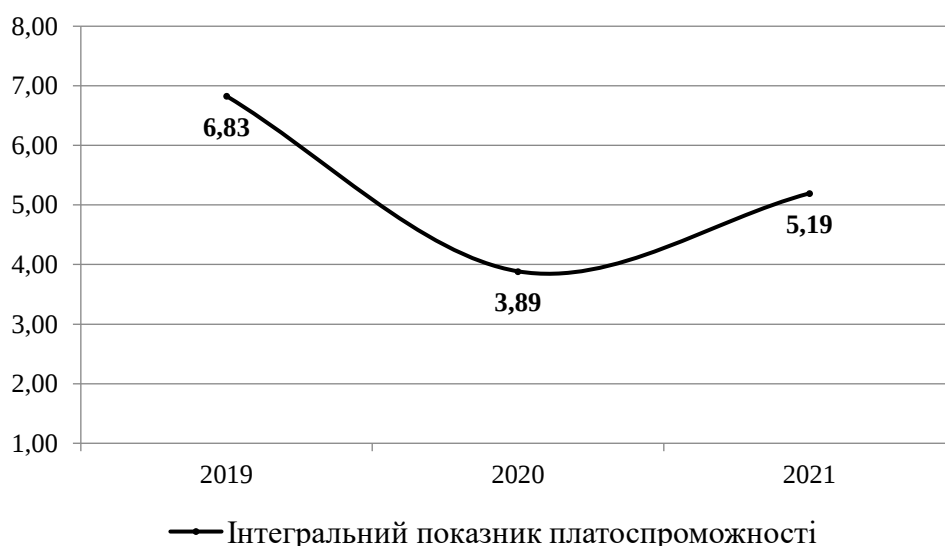

Рисунок 2.2 – Динаміка інтегрального показника платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Джерело: побудовано автором за даними табл. Б.1-Б.2 та [13; 29; 32]

Динаміка інтегрального показника платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. попри відповідність нормативному рівню $> 3,0$ доповнюється негативною тенденцією загального скорочення на 1,36 од. або 23,91%, що потребує управлінського впливу.

2.2. Система показників, які характеризують ліквідність ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Невід’ємною частиною управління ліквідністю та платоспроможністю досліджуваного підприємства є постійний контроль та нівелювання негативного впливу кредитних, ринкових ризиків та ризику ліквідності. Так, з метою попередження кредитного ризику – часткове або повне невиконання контрагентом своїх зобов’язань перед підприємством вчасно, що призводить до фінансових збитків підприємства, ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» здійснює торгівельні операції з відомими і кредитоспроможними третіми сторонами, оцінка стану яких попередньо аналізується й підтверджується затвердженням контрагента й укладенням на цій основі контрактів з кредитною формою розрахунків, зокрема, акредитивною, постійно контролює залишки дебіторської заборгованості з метою зменшення вірогідності виникнення безнадійної заборгованості, розміщує грошові кошти у банках, які знаходяться в Україні і мають позитивну ділову репутацію, відстежує їх фінансовий стан. З метою зниження ризику втрати ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» здійснює ретельний моніторинг та управління своєю позицією ліквідності, включаючи прогнозування руху грошових коштів для забезпечення виконання своїх платіжних зобов’язань. Контроль за ефективністю попередження зазначених ризиків здійснює Комітет з управління ризиками.

З метою оцінки стану управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» використаємо комплексну методику оцінки на основі розрахунку та аналізу показників ліквідності, поточної та перспективної платоспроможності, а також інтегрального показника платоспроможності.

Результати оцінки показників ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. представлені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Оцінка показників ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Показник	2019	2020	2021	Абс.	Відн., %
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,60	1,38	1,68	-0,91	-35,23
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,78	1,01	1,27	-0,51	-28,75
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,13	0,04	0,05	-0,08	-63,46
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,00	0,59	0,70	-0,29	-29,30

Джерело: розраховано автором на основі даних табл. Б.1-Б.2 та [13; 32]

З результатів аналізу показників ліквідності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр. (табл. 2.5) видно, що в динаміці всі вони також мають тенденцію до скорочення. При цьому коефіцієнт поточної ліквідності відповідав нормативному значенню $\geq 2,00$ та коефіцієнт загальної ліквідності нормативному значенню $\geq 1,00$ лише у 2019 році, коефіцієнт швидкої ліквідності відповідав нормативному значенню 0,60-0,80 протягом всього періоду дослідження в основному за рахунок значних обсягів дебіторської заборгованості, показник абсолютної ліквідності не відповідав нормативному значенню $\geq 0,20-0,30$ протягом всього періоду дослідження, що свідчить про відсутність стабільності у показниках та передумов для стійкої платоспроможності досліджуваного підприємства у довгостроковому періоді.

2.3. Аналіз перспективної платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Раніше проведена оцінка стану управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» дозволяє визначити головним напрямком його вдосконалення інтеграцію в його діючий механізм методу моделювання, що ґрунтується на використанні структурно-функціональної моделі,

з метою формалізації послідовності процесу управління й отримання можливості спостерігати за проміжними результатами.

В цілому, структурно-функціональний аналіз орієнтується на ідентифікацію сукупного інформаційного потоку, його структуризацію, виокремлення зі значного масиву даних найбільш якісних та кількісних параметрів досліджуваного економічного явища, що мають найбільш суттєве, важливе та визначене значення. Саме завдяки цьому структурно-функціональне моделювання забезпечує комплексне розуміння щодо функціонування об'єкту дослідження. В умовах практичної реалізації зазначеного методу моделювання та побудови управлінської моделі використовується CASE-засіб в програмному продукті BPwin 4.0, що складається з трьох стандартних методологій:

- IDEF0 – функціональне моделювання;
- DFD – моделювання потоків даних;
- IDEF3 – моделювання потоків робіт із застосуванням елементів логічного розгалуження [11].

Модель має будуватися з позицій вихідних параметрів механізму управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та стати основою його вдосконалення, що в контекстному вигляді може бути представлена у вигляді схеми на рис. 2.3.

Отже, вдосконалення управління платоспроможністю та ліквідністю досліджуваного підприємства, що ґрунтується на структурно-функціональному моделюванні, передбачає побудову формалізованої контекстної моделі управління (рис. 2.3), основоположним блоком якої є мета побудови у вигляді цільових параметрів ліквідності та платоспроможності підприємства та складання переліку завдань, що мають бути вирішені з її використанням, для досягнення останніх. Головний блок моделі оточений інтерфейсними дугами, що оточують її з усіх боків та мають наступний зміст:

- ліва інтерфейсна дуга відображає необхідний обсяг вхідної інформації відповідної якості, що потрібний для забезпечення управління ліквідністю та

платоспроможністю підприємства й містить зазвичай доступ до фінансової та управлінської звітності;

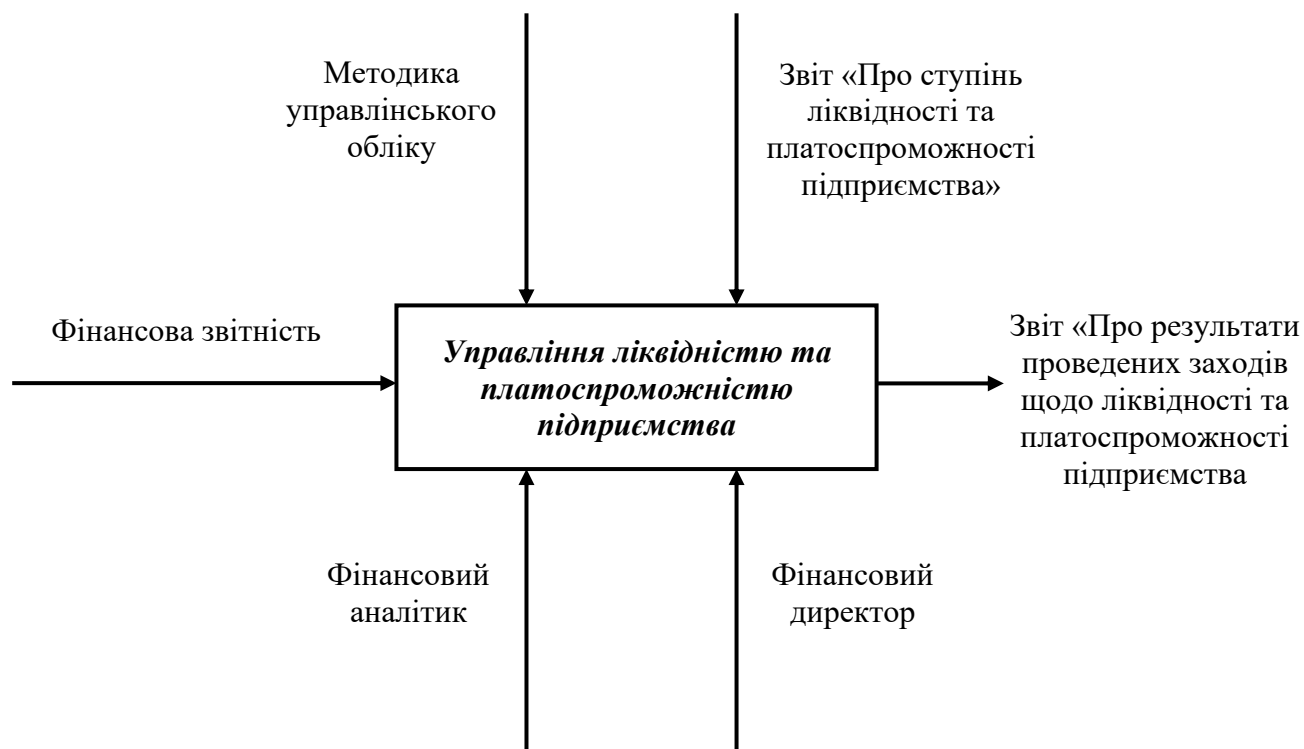

Рисунок 2.3 – Контекстна діаграма моделі «Управління ліквідністю та платоспроможністю» ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»

Джерело: [11]

— верхня інтерфейсна дуга контекстної моделі управління ліквідністю та платоспроможністю досліджуваного підприємства описує механізм або те, за допомогою чого підприємство управляє ліквідністю та платоспроможністю;

— нижня інтерфейсна дуга контекстної моделі управління ліквідністю та платоспроможністю досліджуваного підприємства описує організаційні ролі посадових осіб та розподіл їх обов’язків в процесі управління ліквідністю та платоспроможністю з врахуванням організаційної структури управління;

— права інтерфейсна дуга відображає результативність управління ліквідністю та платоспроможністю досліджуваного підприємства, трансформуючи вхідні інформаційні потоки у вихідні оцінки її поточного стану та його змін в результаті реалізації заходів управлінського впливу у документальній формі, зокрема, звіту «Про ступінь ліквідності та платоспроможності підприємства» та

звіту «Про результати проведених заходів щодо підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства» [11].

Отже, внесення змін до фінансового блоку автоматизованого управління загальнокорпоративної автоматизованої системи управління SAP ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на основі запропонованої контекстної моделі, дозволить формалізувати процес управління платоспроможністю та ліквідністю досліджуваного підприємства та зробити діагностику його ефективності більш гнучкою та адаптивною до змін вихідних умов функціонування.

З позицій практичної реалізації запропонованої контекстної моделі управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та з врахуванням поточного фінансового стану підприємства найбільш вузькими його місцями є недостатній розмір грошових коштів, суттєве зростання розміру дебіторської заборгованості та структура поточних зобов'язань, що потребують оцінки пріоритетності та розробки на цій основі конкретних заходів щодо нівелювання їх впливу на фінансову стійкість досліджуваного підприємства у довгостроковому періоді.

З метою оцінки пріоритетності запропонованих альтернатив управлінського впливу пропонується використати методичний підхід аналізу ієрархій Томаса Сааті (далі – МАІ), що є найбільш сучасним та найбільш ефективним методом багаторівневого експертного оцінювання. За своїм економічним змістом метод реалізується через декомпозицію проблеми на більш прості складові за умов подальшої обробки узагальнень експерта, який приймає рішення. Метод побудований за рівнявою структурою й передбачає на першому рівні визначення мети дослідження, на другому – критеріїв вибору, що безпосередньо впливають на досягнення встановленої мети, а на нижньому – множину можливих альтернатив досягнення поставленої мети.

Альтернативами підвищення ліквідності та платоспроможності для ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» як зазначалось вище є збільшення обсягу грошових коштів, зменшення розмірів дебіторської заборгованості й оптимізація структури

поточних зобов'язань. Для зазначених альтернатив пропонується встановлення таких критеріїв оцінки та подальшого порівняння:

— вартість заходів (K_1) – вартісна оцінка витрат підприємства, що будуть понесені в результаті реалізації комплексу заходів з підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства;

— термін реалізації (K_2) – період, необхідний для реалізації розроблених заходів з підвищення ефективності управління платоспроможністю та ліквідністю підприємства;

— складність реалізації (K_3) – наявність внутрішніх умов для реалізації комплексу заходів, зокрема, кваліфікованих фахівців, фінансових ресурсів, спеціальних умов тощо [27].

Декомпозиція задач ієрархії підвищення ефективності управління ліквідності та платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» схематично зображена на рис. 2.4.

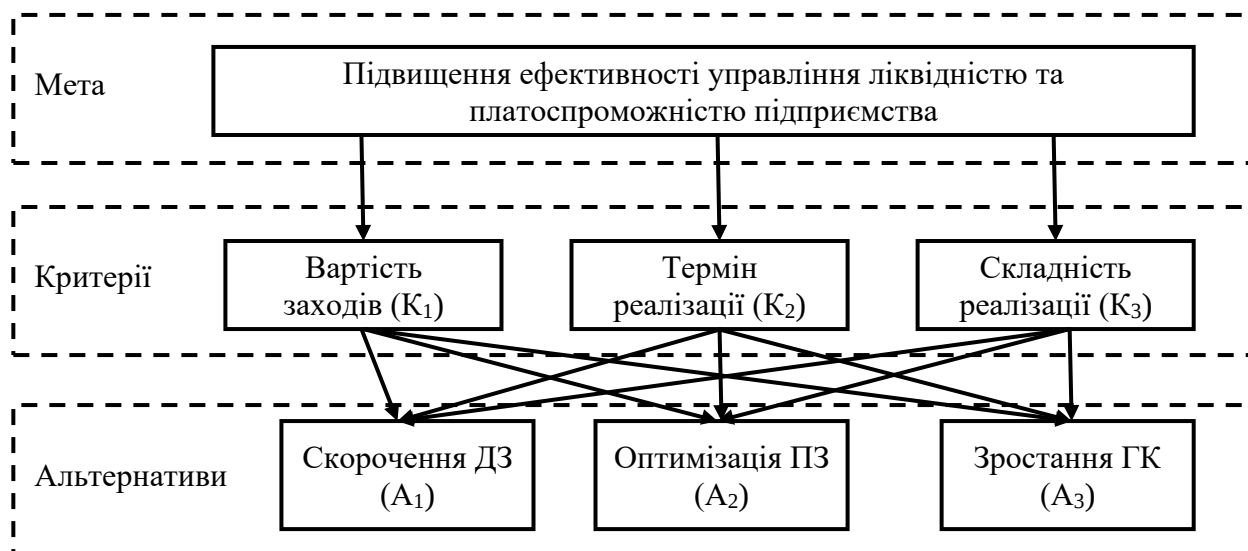

Рисунок 2.4 – Декомпозиція підвищення ефективності управління ліквідністю та платоспроможністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за МАІ

Джерело: власна розробка автора на основі [27]

Результати методологічної обробки експертних оцінок попарного порівняння критеріїв оцінки альтернатив, окремих альтернатив та їх узагальненої оцінки представлено у табл. 2.6 та на діаграмі рис. 2.5.

Таблиця 2.6 – Попарне порівняння критеріїв оцінки, альтернатив та узагальнені оцінки підвищення ефективності управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за МАІ

Показники					
1	2	3	4	5	6
Попарне порівняння критеріїв					
	K ₁	K ₂	K ₃	W _i	W _{норм}
K ₁	1	7	9	3,98	0,79
K ₂	1/7	1	3	0,75	0,15
K ₃	1/9	1/3	1	0,33	0,07
Σ	1,25	8,33	13	5,07	1,00
Попарне порівняння альтернатив за критерієм «Вартість реалізації»					
	A ₁	A ₂	A ₃	W _i	W _{норм}
A ₁	1	9	5	3,56	0,74
A ₂	1/9	1	1/5	0,28	0,06
A ₃	1/5	5	1	1,00	0,21
Σ	1,31	15,00	6,20	4,84	1,00
1	2	3	4	5	6
Попарне порівняння альтернатив за критерієм «Термін реалізації»					
	A ₁	A ₂	A ₃	W _i	W _{норм}
A ₁	1	1/5	3	0,84	0,19
A ₂	5	1	7	3,27	0,73
A ₃	1/3	1/7	1	0,36	0,08
Σ	6,33	1,34	11,00	4,48	1,00
Попарне порівняння альтернатив за критерієм «Складність реалізації»					
	A ₁	A ₂	A ₃	W _i	W _{норм}
A ₁	1	3	1/5	0,84	0,18
A ₂	1/3	1	1/9	0,33	0,07
A ₃	5	9	1	3,56	0,75
Σ	6,33	13,00	1,31	4,73	1,00
Узагальнений показник	0,62	0,16	0,22	-	-

Джерело: власні оцінки автора

Таким чином, за результатами обробки експертних авторських оцінок критеріїв вибору альтернатив та їх безпосередньо за МАІ, згрупованих у табл. 3.1, було визначено, що найвагомішим критерієм вибору альтернатив є вартість заходів, а потім термін реалізації та складність впровадження відповідно; за критерієм K₁ «Вартість заходів» найвищий пріоритет має зменшення обсягів

дебіторської заборгованості з показником 0,74, за критерієм К₂ «Термін реалізації» – оптимізація структури поточних зобов’язань – 0,73 й за критерієм К₃ «Складність впровадження» найвищий пріоритет має зростання грошових коштів – 0,75.

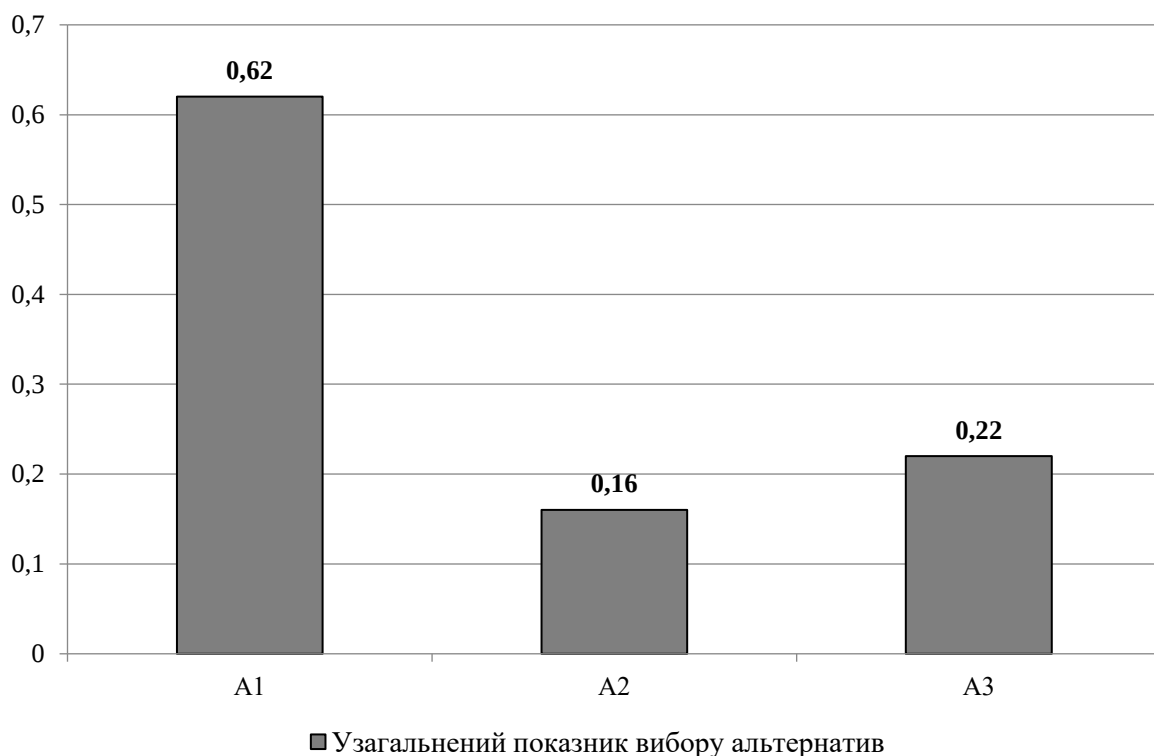

Рисунок 2.5 – Порівняння узагальнених оцінок альтернатив підвищення ефективності управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за МАІ

Джерело: побудовано автором за власними оцінками

При цьому порівняння узагальнених оцінок альтернатив, представлених у табл. 3.1 та на рис. 2.5, свідчить про те, що зменшення обсягів дебіторської заборгованості має узагальнену оцінку 0,62, оптимізація структури поточних зобов’язань 0,16, а зростання грошових коштів 0,22, з чого робимо висновок, що ключовою альтернативою підвищення ефективності управління платоспроможністю та ліквідністю в умовах ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» є зменшення обсягів дебіторської заборгованості, в межах якої й мають бути розроблені та реалізовані конкретні заходи управлінського впливу.

Аналіз наукових джерел [4; 8; 19; 28; 37] щодо сучасної практики управління дебіторською заборгованістю підприємства, орієнтованого на

скорочення її рівня, дозволяє виокремити серед основних методів оптимізації обсягів дебіторської заборгованості метод запобігання виникненню сумнівної та безнадійної заборгованості, рефінансування дебіторської заборгованості, метод аналізу, перевірки та контролю дебіторів, метод заохочення та покарання дебіторів, метод ризик-менеджменту. Серед названих методів управління дебіторською заборгованістю в умовах досліджуваного підприємства активно практикують всі, окрім рефінансування, що рекомендується в межах нашого дослідження як найбільш прогресивний та прийнятний для умов вітчизняного управління підприємствами гірничо-металургійного комплексу.

Рефінансування дебіторської заборгованості за своїм змістом є фінансовою операцією зі зміни її форми на більш ліквідну, наприклад, грошові активи, дотримуючись принципу мінімізації витрат, тобто сукупні витрати на рефінансування не повинні перевищувати очікуваний прибуток від обігу вивільнених коштів у господарському процесі, вартість короткострокових кредитів для підтримки платоспроможності підприємства до інкасації дебіторської заборгованості, інфляційні втрати у випадку затримки платежів У класичному фінансовому управлінні зазвичай акцентують увагу на трьох основних формах рефінансування, зокрема, факторингу, облік векселя та форфейтингу [19, с. 117]. Наведемо їх характеристику більш ґрунтовно.

Факторинг передбачає продаж дебіторської заборгованості банку чи факторинговій компанії з метою забезпечення такої системи взаємовідносин з покупцями, при якій підприємство зможе надавати конкурентні кредитні умови платежів своїм клієнтам, не відчуваючи при цьому дефіциту оборотних активів. Факторинг може бути відкритий за умови, якщо дебітор повідомлений про підписання договору факторингу, та закритий в протилежному випадку. Загальний механізм реалізації факторингу як форми рефінансування дебіторської заборгованості підприємства передбачає підписання договору поставки з відстрочкою платежу між постачальником та покупцем; підписання факторингового договору між постачальником та банком (факторинговою компанією); відвантаження товару покупцю (за відкритого факторингу також

повідомлення покупця про факторинговий договір); надсилання документів про відвантаження фактору (за відкритого факторингу прямий контакт фактора та покупця для підтвердження передачі права вимоги заборгованості фактору); верифікація вимог та фінансування постачальника фактором (у сумі 80-90% вартості поставки); погашення покупцем заборгованості за відступленими фактору вимогами; перерахунок фактором постачальнику отриманої від покупця суми за мінусом наданого раніше фінансування і винагороди фактора. Основними перевагами факторингу є відсутність іммобілізації оборотних коштів у дебіторську заборгованість та можливість розширення клієнтської бази за рахунок постачання з відстрочкою платежу, а недоліками – існування можливості факторингу з регресом, великий відсоток перевідступлення боргу у вітчизняних банках [19, с. 118].

Ще одним способом рефінансування заборгованості є передача переказного векселя банківській чи іншій установі за визначеною ціною. Механізм даного типу фінансових операцій полягає в тому, що третя сторона отримує переказний вексель і негайно виплачує його дисконтну ціну постачальнику, тоді як оплата векселя дебітором здійснюється з настанням строку погашення векселя. При цьому дисконтна ціна векселя визначається з врахуванням номіналу векселя, строку погашення, середньої депозитної ставки, ставки комісійної винагороди, а також рівня премії за ризик при сумнівній заборгованості. В цілому, сума знижки від номіналу векселя (дисконту) і виступає ціною рефінансування дебіторської заборгованості. У випадку продажу векселя на фондовому ринку витрати на рефінансування можуть також включати виплачену біржовому посереднику комісійну винагороду [19, с. 118].

Форфейтинг – це купівля боргу, вираженого у зворотному документі, у кредитора на безповоротній основі. Фактично форфейтинг також є вексельною угодою, за двома відмінностями від попереднього випадку, зокрема, ця угода пов'язана з кредитуванням експортно-імпортних операцій та розрахунками в іноземній валюті, покупець боргу бере на себе всі ризики пов'язані з можливістю несплати боргу і не має права подавати претензії експортеру в разі неплатежу

імпортера. Основною перевагою форфейтингу є відсутність права регресу у випадку несплати боргу дебітором, а також те, що операція проводиться із застосуванням фіксованої ставки, що зменшує фінансові витрати, проте вартість форфейтингової угоди є досить високою [19, с. 118].

Отже, розглянуті методи рефінансування дебіторської заборгованості в межах вдосконалення механізму управління платоспроможністю та ліквідністю підприємства є цілком застосовними в умовах практичної діяльності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» та інших вітчизняних підприємств гірничо-металургійного комплексу з метою скорочення її обсягів та, пов'язаних з нею, ризиків кредитування власних споживачів, що дозволять підприємству отримати необхідний оборотний капітал без протермінування необхідних строків, мінімізуючи ризики неплатежу.

ВИСНОВКИ

Дослідження теоретико-методологічних основ управління платоспроможністю та ліквідністю підприємства зробити наступні теоретичні узагальнення.

1. Ліквідність є здатністю та швидкістю перетворення поточних активів у грошові кошти з метою повного погашення поточних зобов'язань у встановлені терміни, в тому числі їх протермінованої частини, а платоспроможність – здатністю підприємства розраховуватися за своїми короткостроковими зобов'язаннями, що забезпечена наявністю в нього грошових засобів та їх еквівалентів. Платоспроможність та ліквідність співвідносяться як частина та ціле, перше з яких забезпечується рухом грошових коштів підприємства, а друге – його фінансовими ресурсами, й формуються під впливом великої кількості факторів, що мають системний характер та різну силу впливу.

2. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства з позицій процесного підходу є сукупністю послідовних етапів щодо прийняття управлінського рішення з відновлення (покращення) рівня ліквідності та платоспроможності підприємства, його реалізації та постійного моніторингу результативності, а з позицій системного підходу – механізмом, що забезпечує процес управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства й включає такі ключові складові елементи як мета, завдання, суб'єкт та об'єкт управління, інформаційне та методичне забезпечення, принципи його здійснення

3. З методологічної точки зору оцінка стану управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства спирається на класичний інструментарій аналізу абсолютних та відносних показників ліквідності та платоспроможності й має проводитись у такій послідовності як аналіз ліквідності балансу підприємства, оцінка показників ліквідності, розрахунок та аналіз показників поточної платоспроможності; розрахунок та оцінка показників перспективної платоспроможності, в тому числі, визначення типу фінансового стану підприємства, розрахунок інтегрального показника платоспроможності.

4. Діагностика стану управління платоспроможністю та ліквідністю ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» дозволяє зробити наступні висновки:

— ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» спеціалізується на виробництві чавуну, сталі та феросплавів та орієнтоване на збут продукції як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках 59 країн світу, зокрема, найбільш перспективними серед яких у 2019-2021 рр. були ринки України, Африки, Близького Сходу, Туреччини, країн Перської затоки, Азії та Америки, обсяг реалізації продукції за якими в період 2019-2021 рр. скоротився на 10,3 млрд. грн. або 10,2% через суттєвий вплив змін ринкової кон'юнктури ринків збуту та наслідки фінансово-економічної кризи, спричиненої пандемією Covid-19;

— протягом 2019-2021 рр. простежується стійка тенденція до скорочення майна ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на 9324811 тис. грн. або на 9,5%, що протягом всього періоду дослідження забезпечувався в основному за рахунок власного капіталу, що цілком відповідає фінансовій стратегії та політиці досліджуваного підприємства, орієнтованої на забезпечення можливостей самофінансування; скорочення сукупних доходів підприємства на 5528739 тис. грн. або на 8,0% за всіма статтями та зростання сукупних витрат на 3239522 тис. грн. або на 5,4% за умов загального скорочення операційних витрат підприємства на 256505 тис. грн. або на 0,4%, зокрема, за рахунок скорочення матеріальних затрат на 6301221 тис. грн. або на 14,3%;

— всі показники ліквідності, поточної та перспективної платоспроможності досліджуваного підприємства протягом періоду 2019-2021 рр. мали негативну тенденцію до скорочення попри відповідність окремих з них нормативним значенням та нормальний тип фінансового стану підприємства, що, в цілому, підтверджується зменшенням інтегрального показника платоспроможності ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» на 1,36 од. або 23,91% попри його відповідність нормативному рівню $> 3,0$, що ще раз підтверджує негативний вплив змін ринкової кон'юнктури ринків збуту, наслідків фінансово-економічної кризи й потребує управлінського впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. АрселорМіттал Кривий Ріг. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0> (дата звернення: 01.11.2022).
2. Буднік І.О. Методика аналізу ліквідності та платоспроможності в контексті фінансового стану підприємства. *Державний фінансовий контроль, незалежний аудит та аналіз: проблеми та перспективи розвитку: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції*, 28 листопада 2018 р., м. Ірпінь. С. 132-137.
3. Власова Н. О., Пічугіна Т. С., Смірнова П. В. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібної торгівлі: монографія. Харків: Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2010. 222 с.
4. Глушко А. Д. Управління дебіторською заборгованістю в системі забезпечення ефективної діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 7. С. 25-32.
5. Гнатишена Ю. В. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *International Scientific Journal «Internauka»*. 2018. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15209502585795.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).
6. Господарський кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст. 144. Дата оновлення: 27.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 01.11.2022).
7. Євась Т. В., Шидловський О. О. Механізм формування ліквідності та платоспроможності підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2017. С. 24-26. URL: https://pnv.in.ua/images/Magazine/1_2017.pdf#page=23 (дата звернення: 27.10.2022).
8. Єфименко О. С. Методи управління дебіторською заборгованістю на промислових підприємствах. *Економіка та суспільство*. 2020. № 2. URL: doi:

10.20998/2519-4461.2020.2.19. (дата звернення: 01.11.2022).

9. Загородня О. М., Загорська О. М. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. *Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»*, 27 грудня 2019 року, м. Тернопіль. С. 166-169.

10. Кащук К. М., Свідер Н. Теоретичні основи управління ліквідністю підприємства. 2017. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/26768/1/%D1%82%D0%B5.PDF> (дата звернення: 27.10.2022).

11. Клімович І. М. До питань управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Інтернет-конференція ХНУМГ ім. ОМ Бекетова*. 2018. URL: 195.64.136.67/index.php/area/article/download/1900/1803 (дата звернення: 27.10.2022).

12. Коробчук Т. І., Швирид Н. В. Ліквідність та платоспроможність в управлінні фінансовим станом підприємства. *Детермінанти та імперативи розвитку фінансової архітектури України: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, 22 квітня 2021 р., Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2021. С. 28-31.

13. Лучко М. Р., Жукевич С. М., Фаріон А. І. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 304 с.

14. Люта О. В., Пігуль Н. Г., Глядько К. Теоретичні засади управління ліквідністю та платоспроможністю підприємств. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2019. № 4. С. 14-23.

15. Максименко П. К. Шляхи покращення ліквідності та платоспроможності підприємства. *The 2 nd International scientific and practical conference «Priority directions of science and technology development»*, October 25-27, Kyiv, Ukraine. 2020. P. 885-890.

16. Насібова О. В., Папуцин В. М. Теоретичні аспекти управління ліквідністю та діловою активністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2017. № 12. С. 591-596.

17. Норець В. Г. Теоретичні узагальнення щодо сутності ліквідності та

платоспроможності підприємства. *Економіка інноваційної діяльності підприємств. Фінанси і кредит*. 2018. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).

18. Олійник О. О., Роговий С. М. Фінансовий стан підприємства в контексті ліквідності та платоспроможності. *Агросвіт*. 2018. № 19. С. 34-38.

19. Панасюк В. М., Маринович О. О. Рефінансування дебіторської заборгованості як засіб подолання проблеми неплатежів. *II International Scientific Conference The Modern Economic Research: Theory, Methodology, Practice: Conference Proceedings*, September 27th, 2019. Kielce, Poland: Baltija Publishing. P. 117-119.

20. Парасій-Вергуненко І. М. Статичний і динамічний підходи до аналізу ліквідності та платоспроможності суб'єктів господарювання. *Фінанси України*. 2017. № 2. С. 81-95.

21. Пойда-Носик Н. Н. Платоспроможність підприємства та формування системи її забезпечення. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. Вип. 2 (48). С. 208-215.

22. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. 2465-IX Дата оновлення: 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 01.06.2023).

23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 01.07.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (дата звернення: 01.11.2022).

24. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII. Дата оновлення: 01.08.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>. (дата звернення: 01.11.2022).

25. Профілі компаній гірничо-металургійного комплексу України. АрселорМіттал Кривий Ріг. URL: <https://gmcenter/ua/manufacturer/arselormittal-krivij-rig/>. (дата звернення: 01.11.2022).

26. Публічне акціонерне товариство «АрселорМіттал Кривий Ріг». YouControl. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/24432974/ (дата звернення:

01.11.2022).

27. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий. пер. с англ. Р. Г. Вечнадзе. Москва: Радио и связь, 1993. 278 с.

28. Савченко А. Б. Проблемы и перспективы развития факторинга. Устойчивое развитие экономики: международные и национальные аспекты: *электронный сборник статей III Международной научно-практической online-конференции*, Новополюцк, 18-19 апреля 2019 г. Новополюцк, 2019. С. 382-387.

29. Словник економічних показників. *Онлайн-журнал «Financial Analysis online»*. URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikov> (дата звернення: 28.11.2022).

30. Степаненко О. І. Сучасні науково-практичні підходи до оцінки ліквідності підприємства. 2021. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/St_Gr_21-1.pdf (дата звернення: 27.10.2022).

31. Теницька Н. Б., Гришко Ю. С. Теоретичні аспекти оцінки платоспроможності підприємства в сучасних умовах. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 5. С. 372-376.

32. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: ПП «Астроя», 2020. 434 с.

33. Фінансовий менеджмент: підручник / О. В. Кнейслер, О. Р. Квасовський, О. Ю. Ніпіаліді; за ред. д-ра екон. наук, професора Кнейслер О. В. Тернопіль: Вид-во «Економічна думка», 2018. 478 с.

34. Фінансовий менеджмент: підручник/ А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк М. Д. Білик та ін.; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.

35. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України, 2003, № 40-44, ст. 356. Дата оновлення: 07.05.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011>. (дата звернення: 01.11.2022).

36. Чайка Т. Ю., Александрова В. О., Бабіч В. В. Платоспроможність, ліквідність і фінансова стійкість: теоретичні і методичні аспекти аналізу. *Вісник НТУ «ХПІ»*.

Серія: Економічні науки. 2018. № 37(1313). С. 82-89.

37. Чернишов О. Д. Факторинг як інноваційний інструмент рефінансування дебіторської заборгованості підприємства. *Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики: Тези доповідей: ФОП Лібуркіна Л. М.*, 2018. С. 274-277.

38. Шаповалюк В. В. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства в сучасних умовах. 2018. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/200280671.pdf> (дата звернення: 27.10.2022).

39. Шелест О. Л., Горяйнова В. С. Питання управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Економічні студії*. 2017. № 4 (17). С. 93-96.

40. Юрій Е. О. Місце управління ліквідністю в стабілізації діяльності підприємства. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2016. Вип. 8 (50). С. 73-36.

ДОДАТКИ

Додаток А

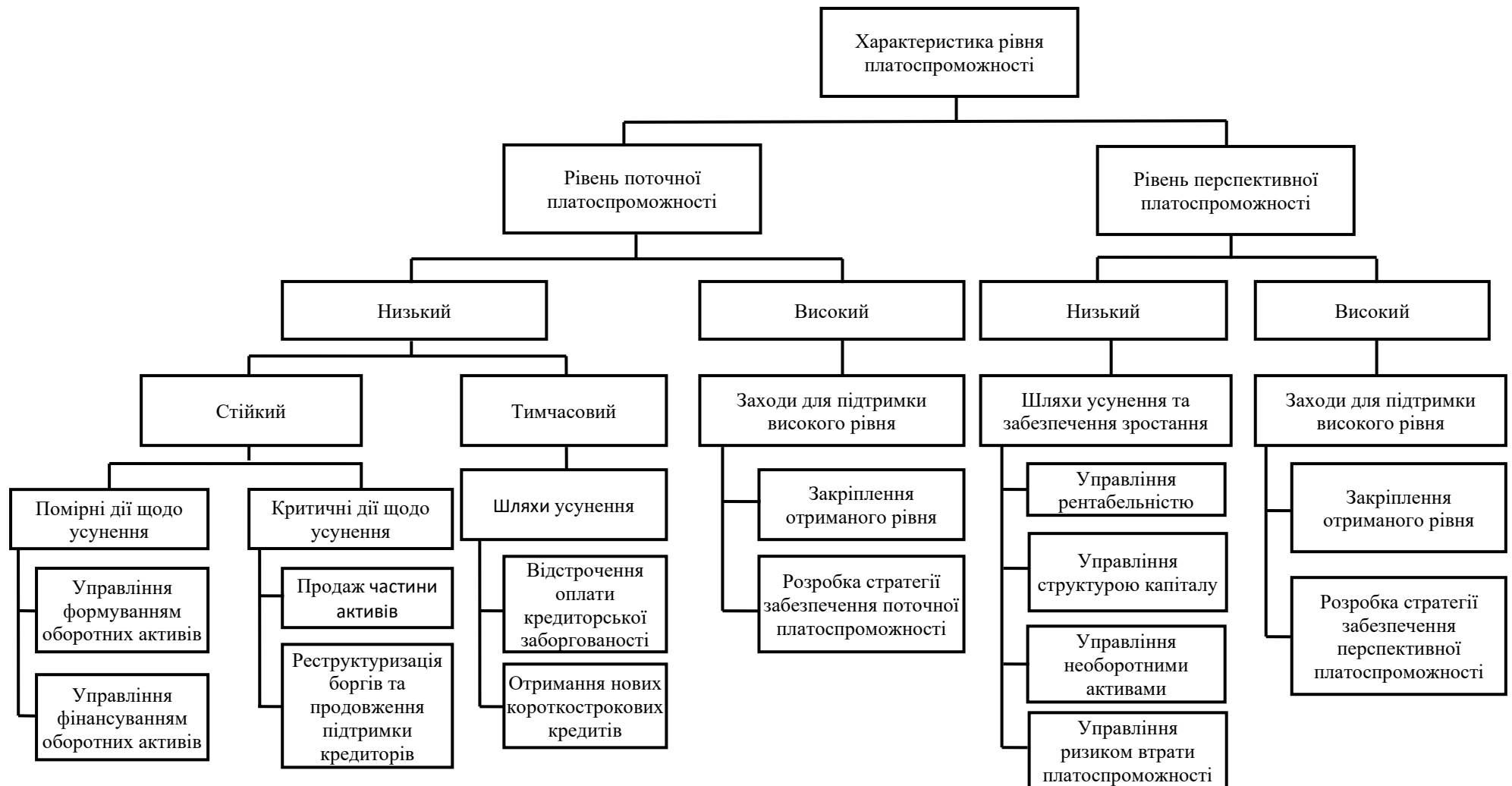

Рисунок А.1 – Характеристика рівня платоспроможності та узгодження подальших дій керівництва

Джерело: [21, с. 213]

Таблиця Б.1 – Агрегований баланс (звіт про фінансовий стан) ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр., тис. грн.

Актив	2019	2020	2021
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	260730	338643	380563
Незавершені капітальні інвестиції	11084605	12553995	5924460
Основні засоби	47029241	47757468	51996100
Інвестиційна нерухомість	16329	12679	2635
Усього за розділом I	58390905	60662785	58303758
II. Оборотні активи			
Запаси	12414142	9948534	7438127
Виробничі запаси	5612546	4142053	3426006
Незавершене виробництво	3951192	4342095	2833168
Готова продукція	2850404	1464386	1178953
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	19416577	22080986	19143229
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
- за виданими авансами	290549	153253	253113
- з бюджетом, у тому числі:	3531231	3195554	1935478
- з податку на прибуток	0	332855	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1446542	337117	306075
Поточні фінансові інвестиції	1787	1429	0
Гроші та їх еквіваленти	2008813	1005218	867691
Готівка	6	14	6
Рахунки в банках	2008807	1005204	867685
Інші оборотні активи	173821	159545	102085
Усього за розділом II	39283462	36881636	30045798
Баланс	97674367	97544421	88349556
Пасив	2019	2020	2021
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	3859533	3859533	3859533
Додатковий капітал	27563099	26813859	26321103
Накопичені курсові різниці	27563099	26813859	26321103
Резервний капітал	578930	578930	578930
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	42489338	29378818	30119720
Усього за розділом I	74490900	60631140	60879286
II. Довгострокові зобов'язання та забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	3839467	3133782	2365594
Пенсійні зобов'язання	1271607	2186668	2846473
Довгострокові кредити банків	1384413	3047624	2327942
Інші довгострокові зобов'язання	395635	372022	497962
Довгострокові забезпечення	1163540	1404404	1566615
Усього за розділом II	8054662	10141500	9604586

1	2	3	4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	83295	2209245	2581278
за товари, роботи, послуги	10027542	9998745	8196186
за розрахунками з бюджетом	856932	136815	596609
у тому числі з податку на прибуток	700819	0	353940
за розрахунками зі страхування	136761	156758	165625
за розрахунками з оплати праці	641157	738520	780690
за одержаними авансами	129650	329240	486261
за розрахунками з учасниками	0	10765807	0
Поточні забезпечення	3489	7786	8257
Інші поточні зобов'язання	3249979	2428865	5050778
Усього за розділом III	15128805	26771781	17865684
Баланс	97674367	97544421	88349556

Джерело: складено за внутрішньою звітністю підприємства

Таблиця Б.2 – Агрегований звіт про фінансові результати ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр., тис. грн.

Стаття	2019	2020	2021
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	67963171	62409226	63496684
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(54675902)	(63503128)	(58845530)
Валовий прибуток (збиток)	13287269	1093902	4651154
Інші операційні доходи	1331586	1021585	324998
Адміністративні витрати	(2700633)	(2567827)	(2159849)
Витрати на збут	(50677)	(63169)	(48092)
Інші операційні витрати	(58219)	(47025)	(701915)
Фінансовий результат від операційної діяльності	11809326	(2750338)	2066296
Інші фінансові доходи	78037	572180	22373
Фінансові витрати	(525610)	(525124)	(1240995)
Фінансовий результат до оподаткування	11361753	(2703282)	847674
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(1852590)	438050	(106772)
Чистий фінансовий результат	9509163	(2265232)	740902
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	44000948	45621975	37699727
Витрати на оплату праці	3517735	4505589	4625350
Відрахування на соціальні заходи	755348	971834	1006207
Амортизація	5994067	7326812	7740263
Інші операційні витрати	6232490	7817879	9172536
Разом	60500588	66244089	60244083

Джерело: складено за внутрішньою звітністю підприємства

Таблиця В.1 – Горизонтальний та вертикальний аналіз статей звіту про фінансовий стан ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Стаття	Абсолютне значення, тис. грн.			Абс.	Відн.	Структура, %			Абс.	Відн.
	2019	2020	2021	тис. грн.	%	2019	2020	2021	тис.грн.	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Актив										
Нематеріальні активи	260730	338643	380563	119833	46,0	0,3	0,3	0,4	0,2	61,4
Незавершені капітальні інвестиції	11084605	12553995	5924460	-5160145	-46,6	11,3	12,9	6,7	-4,6	-40,9
Основні засоби	47029241	47757468	51996100	4966859	10,6	48,1	49,0	58,9	10,7	22,2
Інвестиційна нерухомість	16329	12679	2635	-13694	-83,9	0,0	0,0	0,0	0,0	-82,2
Усього за розділом I	58390905	60662785	58303758	-87147	-0,1	59,8	62,2	66,0	6,2	10,4
Запаси	12414142	9948534	7438127	-4976015	-40,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Виробничі запаси	5612546	4142053	3426006	-2186540	-39,0	12,7	10,2	8,4	-4,3	-33,8
Незавершене виробництво	3951192	4342095	2833168	-1118024	-28,3	5,7	4,2	3,9	-1,9	-32,5
Готова продукція	2850404	1464386	1178953	-1671451	-58,6	4,0	4,5	3,2	-0,8	-20,7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	19416577	22080986	19143229	-273348	-1,4	2,9	1,5	1,3	-1,6	-54,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	3821780	3348807	2188591	-1633189	-42,7	19,9	22,6	21,7	1,8	9,0
- за виданими авансами	290549	153253	253113	-37436	-12,9	3,9	3,4	2,5	-1,4	-36,7
- з бюджетом, у тому числі:	3531231	3195554	1935478	-1595753	-45,2	0,3	0,2	0,3	0,0	-3,7
- з податку на прибуток	0	332855	0	0	0,0	3,6	3,3	2,2	-1,4	-39,4
Інша поточна дебіторська заборгованість	1446542	337117	306075	-1140467	-78,8	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0
Поточні фінансові інвестиції	1787	1429	0	-1787	-100,0	1,5	0,3	0,3	-1,1	-76,6
Гроші та їх еквіваленти	2008813	1005218	867691	-1141122	-56,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0
Готівка	6	14	6	0	0,0	2,1	1,0	1,0	-1,1	-52,2
Рахунки в банках	2008807	1005204	867685	-1141122	-56,8	0,0	0,0	0,0	0,0	10,6
Інші оборотні активи	173821	159545	102085	-71736	-41,3	2,1	1,0	1,0	-1,1	-52,2
Усього за розділом II	39283462	36881636	30045798	-9237664	-23,5	0,2	0,2	0,1	-0,1	-35,1
Баланс	97674367	97544421	88349556	-9324811	-9,5	40,2	37,8	34,0	-6,2	-15,4

Продовження табл. В.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Пасив										
Зареєстрований (пайовий) капітал	3859533	3859533	3859533	0	0,0	4,0	4,0	4,4	0,4	10,6
Додатковий капітал	27563099	26813859	26321103	-1241996	-4,5	28,2	27,5	29,8	1,6	5,6
Накопичені курсові різниці	27563099	26813859	26321103	-1241996	-4,5	28,2	27,5	29,8	1,6	5,6
Резервний капітал	578930	578930	578930	0	0,0	0,6	0,6	0,7	0,1	10,6
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	42489338	29378818	30119720	-12369618	-29,1	43,5	30,1	34,1	-9,4	-21,6
Усього за розділом І	74490900	60631140	60879286	-13611614	-18,3	76,3	62,2	68,9	-7,4	-9,6
Відстрочені податкові зобов'язання	3839467	3133782	2365594	-1473873	-38,4	3,9	3,2	2,7	-1,3	-31,9
Пенсійні зобов'язання	1271607	2186668	2846473	1574866	123,8	1,3	2,2	3,2	1,9	147,5
Довгострокові кредити банків	1384413	3047624	2327942	943529	68,2	1,4	3,1	2,6	1,2	85,9
Інші довгострокові зобов'язання	395635	372022	497962	102327	25,9	0,4	0,4	0,6	0,2	39,1
Довгострокові забезпечення	1163540	1404404	1566615	403075	34,6	1,2	1,4	1,8	0,6	48,9
Усього за розділом ІІ	8054662	10141500	9604586	1549924	19,2	8,2	10,4	10,9	2,6	31,8
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	83295	2209245	2581278	2497983	2999,0	0,1	2,3	2,9	2,8	3326,0
за товари, роботи, послуги	10027542	9998745	8196186	-1831356	-18,3	10,3	10,3	9,3	-1,0	-9,6
за розрахунками з бюджетом	856932	136815	596609	-260323	-30,4	0,9	0,1	0,7	-0,2	-23,0
у тому числі з податку на прибуток	700819	0	353940	-346879	-49,5	0,7	0,0	0,4	-0,3	-44,2
за розрахунками зі страхування	136761	156758	165625	28864	21,1	0,1	0,2	0,2	0,0	33,9
за розрахунками з оплати праці	641157	738520	780690	139533	21,8	0,7	0,8	0,9	0,2	34,6
за одержаними авансами	129650	329240	486261	356611	275,1	0,1	0,3	0,6	0,4	314,6
за розрахунками з учасниками	0	10765807	0	0	0,0	0,0	11,0	0,0	0,0	0,0
Поточні забезпечення	3489	7786	8257	4768	136,7	0,0	0,0	0,0	0,0	161,6
Інші поточні зобов'язання	3249979	2428865	5050778	1800799	55,4	3,3	2,5	5,7	2,4	71,8
Усього за розділом ІІІ	15128805	26771781	17865684	2736879	18,1	15,5	27,4	20,2	4,7	30,6
Баланс	97674367	97544421	88349556	-9324811	-9,5	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором за даними табл. В.1

Таблиця В.2 – Горизонтальний та вертикальний аналіз статей звіту про фінансові результати ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» за період 2019-2021 рр.

Стаття	Абсолютне значення, тис. грн.			Абс.	Відн.	Структура, %			Абс.	Відн.
	2019	2020	2021	тис. грн.	%	2019	2020	2021	тис.грн.	%
Доходи										
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	67963171	62409226	63496684	-4466487	-6,6	98,0	96,8	99,5	1,5	1,5
Інші операційні доходи	1331586	1021585	324998	-1006588	-75,6	1,9	1,6	0,5	-1,4	-73,5
Інші фінансові доходи	78037	572180	22373	-55664	-71,3	0,1	0,9	0,0	-0,1	-68,8
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0	438050	0	0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0
Всього доходів	69372794	64441041	63844055	-5528739	-8,0	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
Витрати										
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	54675902	63503128	58845530	4169628	7,6	91,3	95,2	93,3	1,9	2,1
Адміністративні витрати	2700633	2567827	2159849	-540784	-20,0	4,5	3,8	3,4	-1,1	-24,1
Витрати на збут	50677	63169	48092	-2585	-5,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-10,0
Інші операційні витрати	58219	47025	701915	643696	1105,6	0,1	0,1	1,1	1,0	1043,8
Фінансові витрати	525610	525124	1240995	715385	136,1	0,9	0,8	2,0	1,1	124,0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1852590	0	106772	-1745818	-94,2	3,1	0,0	0,2	-2,9	-94,5
Всього витрати	59863631	66706273	63103153	3239522	5,4	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0
Елементи операційних витрат										
Матеріальні затрати	44000948	45621975	37699727	-6301221	-14,3	72,7	68,9	62,6	-10,1	-14,0
Витрати на оплату праці	3517735	4505589	4625350	1107615	31,5	5,8	6,8	7,7	1,9	32,0
Відрахування на соціальні заходи	755348	971834	1006207	250859	33,2	1,2	1,5	1,7	0,4	33,8
Амортизація	5994067	7326812	7740263	1746196	29,1	9,9	11,1	12,8	2,9	29,7
Інші операційні витрати	6232490	7817879	9172536	2940046	47,2	10,3	11,8	15,2	4,9	47,8
Всього операційні витрати	60500588	66244089	60244083	-256505	-0,4	100,0	100,0	100,0	0,0	0,0

Джерело: розраховано автором за даними табл. Б.2

Ім'я користувача:
Бухгалтерського обліку та консалтингу Степаненко ...

ID перевірки:
1015438498

Дата перевірки:
05.06.2023 16:53:57 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
05.06.2023 17:08:49 EEST

ID користувача:
100005736

Назва документа: Дорошенко Віталій Олександрович (КБР)

Кількість сторінок: 62 Кількість слів: 13026 Кількість символів: 102928 Розмір файлу: 275.46 KB ID файлу: 1015099423

21.3% Схожість

Найбільша схожість: 4.12% з Інтернет-джерелом (https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/52375/1/Hanych_magistr.pdf)

17.2% Джерела з Інтернету 249 Сторінка 64

19.5% Джерела з Бібліотеки 509 Сторінка 72

0.04% Цитат

Цитати 1 Сторінка 73

Не знайдено жодних посилань

0.86% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 0%)

0.56% Вилучення з Інтернету 19 Сторінка 74

0.86% Вилученого тексту з Бібліотеки 106 Сторінка 74

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 14

